

REPRODUKTIVNO ZDRAVLJE DEVOJAKA I ŽENA IZVEŠTAJ KVANTITATIVNOG ISTRAŽIVANJA

UVOD

Istraživanje je bilo namenjeno devojka i ženama između 15 i 50 godina u Republici Srbiji. Istraživanje je sprovedeno putem online upitnika sa stratifikovanim uzorkom na osnovu godina, regiona stanovanja i tipa naselja (urbano/ruralno) ispitanica u skladu sa Popisom stanovništva u Republici Srbiji iz 2022. godine. Istraživanje je realizovano u periodu od 3. do 21. septembra i ukupno je upitnik popunilo 925 ispitanica.

Pitanja (ukupno 40) u upitniku su bila podeljena u 3 grupe: 1) Osnovne informacije o ispitanicama (12 pitanja); 2) Zdravstvene navike i ponašanja u pogledu reproduktivnog zdravlja (24 pitanja) i 3) Menstrualno siromaštvo (4 pitanja). Sva pitanja su bila zatvorena, a u odnosu na ponuđene odgovore – odgovori su bili kombinovani: ordinalni, nominalni i sklade.

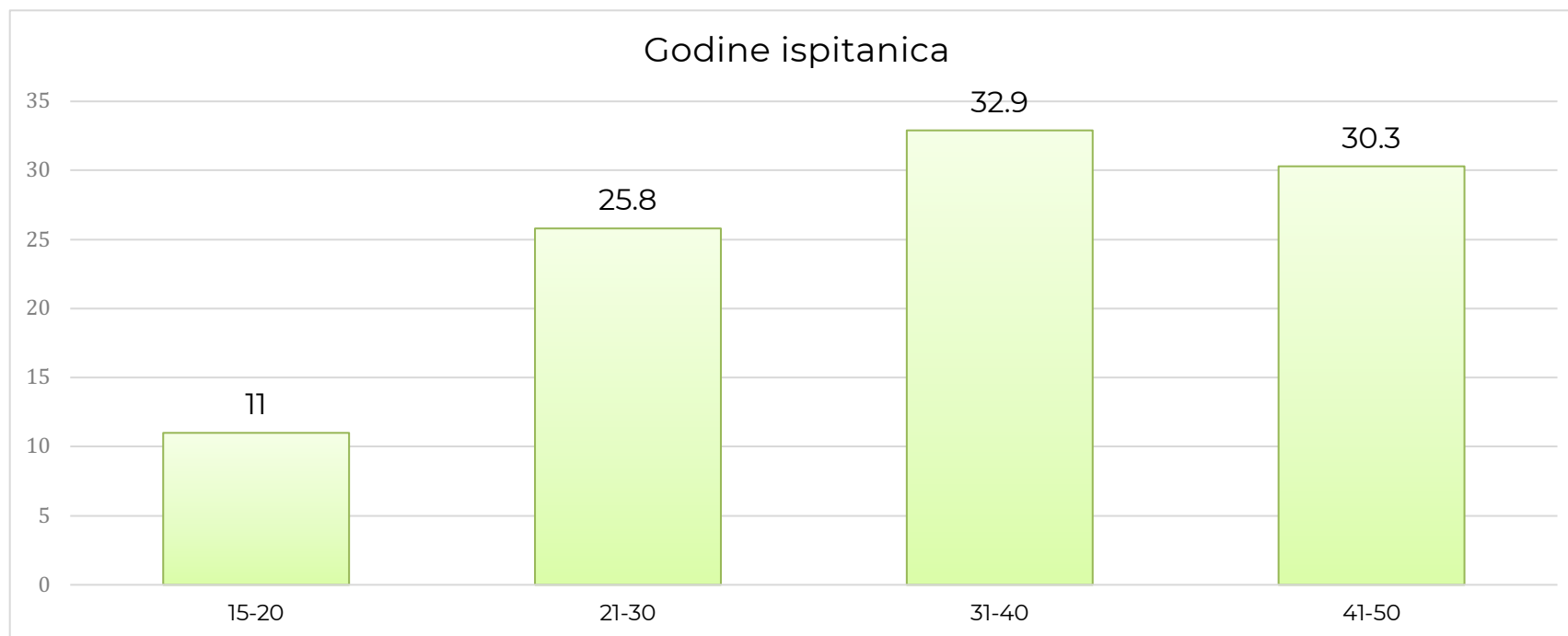
Svi dobijeni podaci su kodirani i analizirani u statističkom programu SPSS (Statistical Package for the Social Sciences). Za analizu podataka korišeni su frekvencije, procenti, srednje vrednosti i medijane. Post-stratifikacija za analizu podataka i ukrštanja podataka je rađena za godine, region stanovanja, tip naselja,

obrazovanje, visinu zarade, bračni status i decu. Margina greške za nivo pouzdanosti od 95%: za incidencu od 5% iznosi 1,4%; za incidencu od 10% iznosi 1,93%; a za incidencu od 50% iznosi 3,22%.

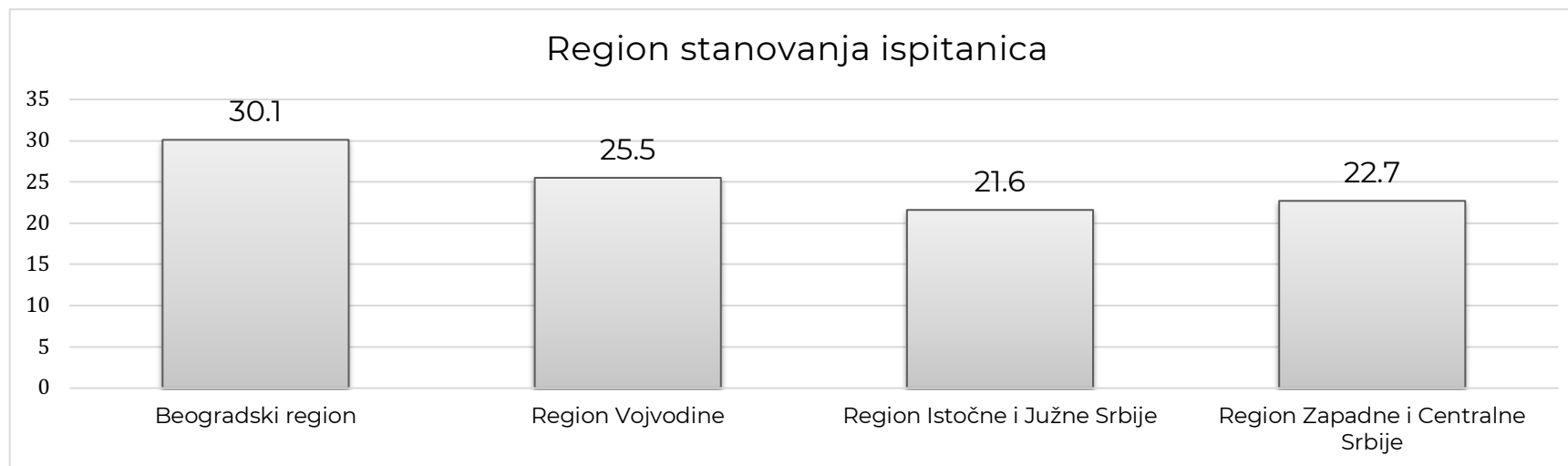
Prvo predstavljamo podatke iz osnovnih pitanja u upitniku koji nam opisuju uzorak.

OPIS UZORKA

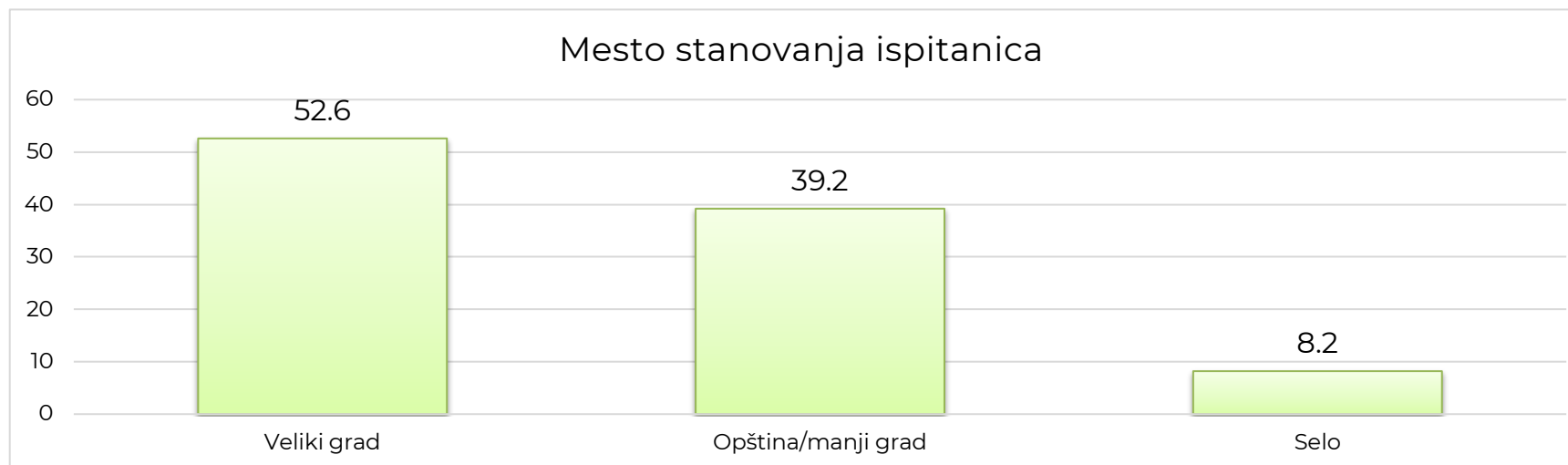
U uzorku su devojke i žene prema godinama bile zastupljene:

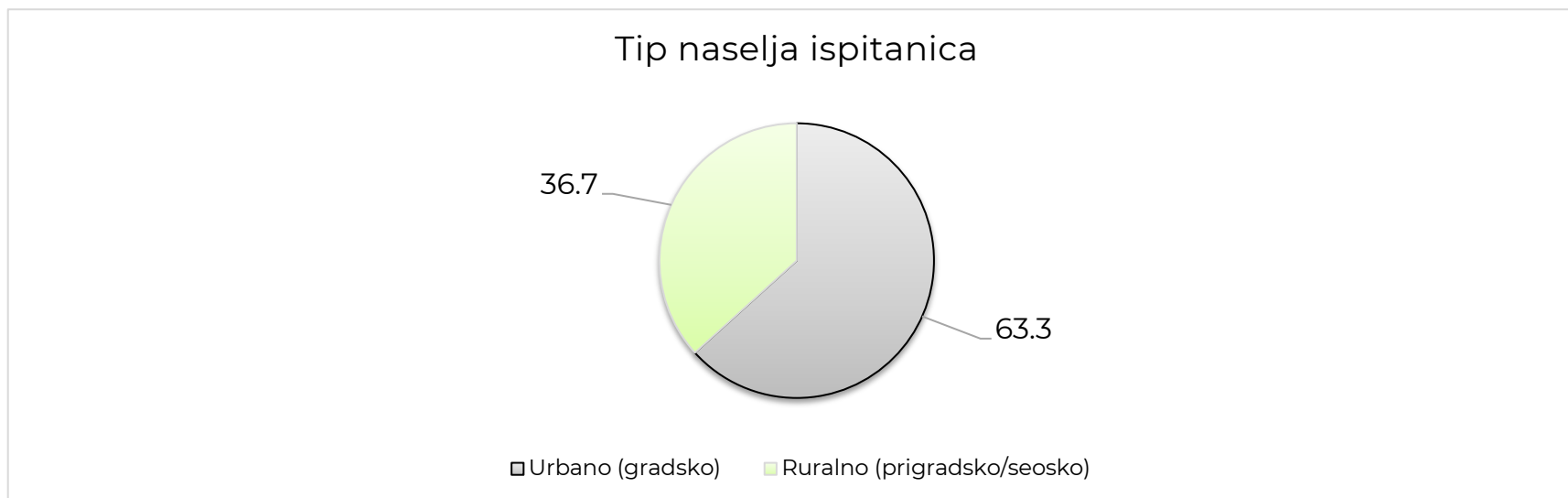
Prema regionu stanovanja, ispitanice su u uzorku zastupljene:

Prema mestu stanovanja, ispitanice su u uzorku zastupljene:

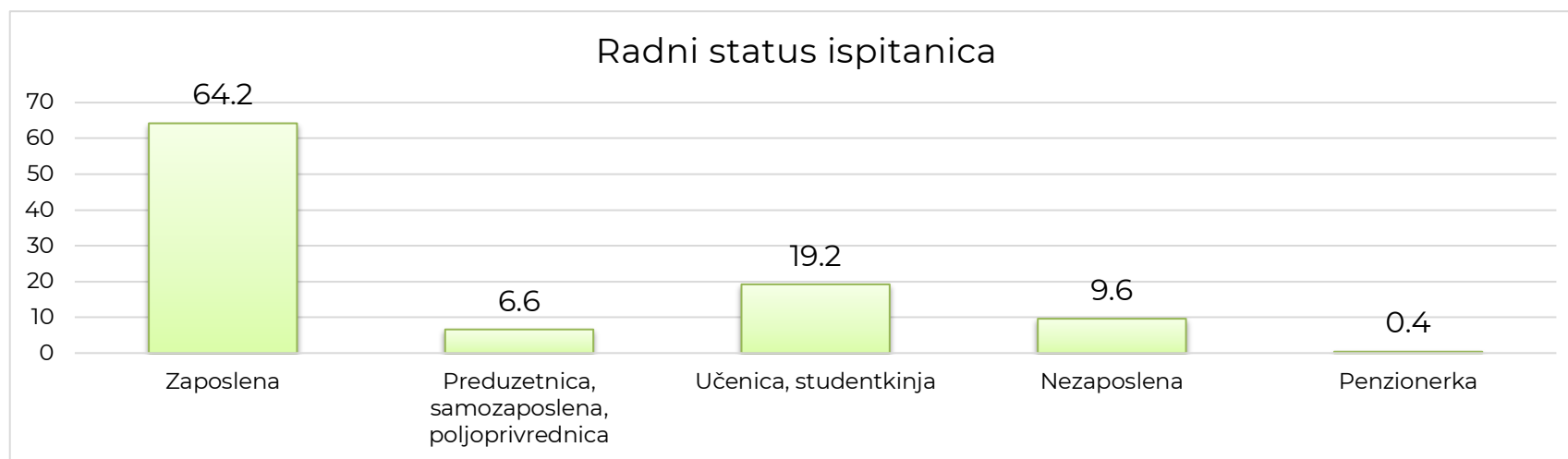
U odnosu na tip naselja, ispitanice su uzorku zastupljene:

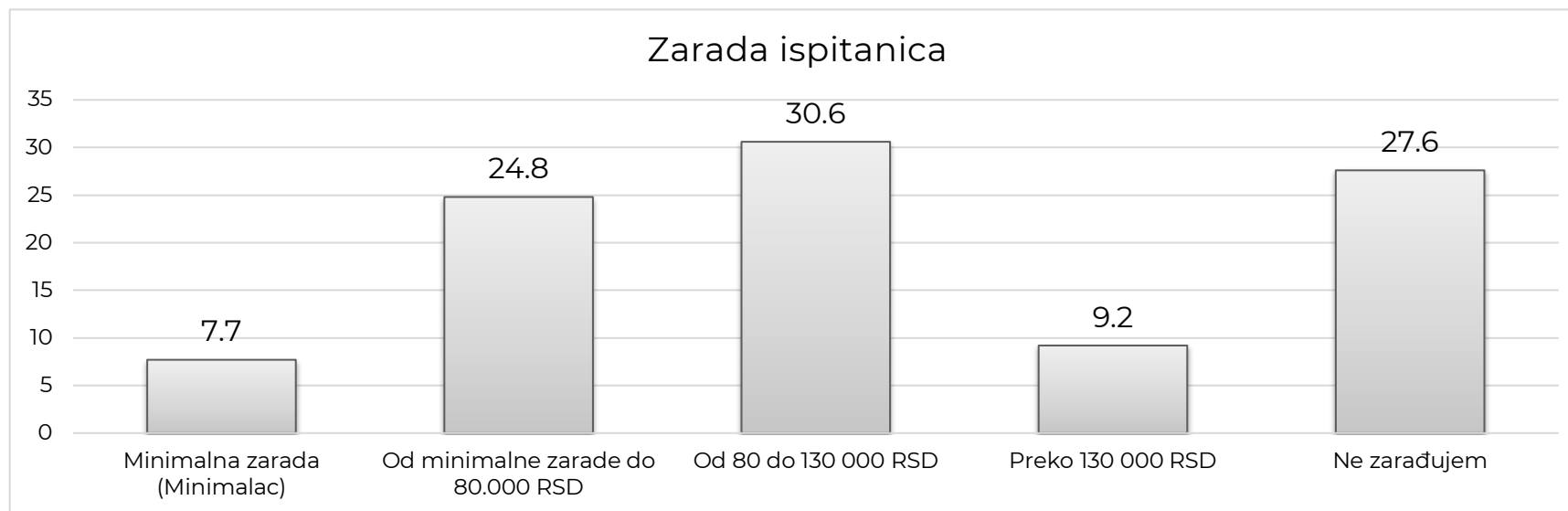
U odnosu na obrazovanje, ispitanice su uzorku zastupljene:

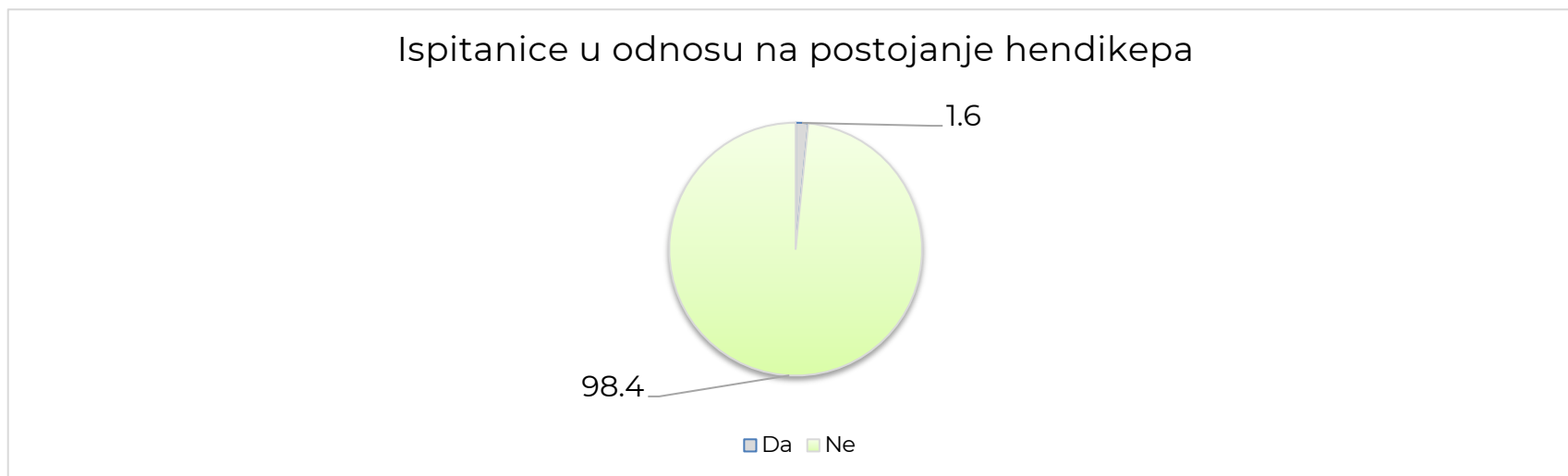
U odnosu na radni status, ispitanice su uzorku zastupljene:

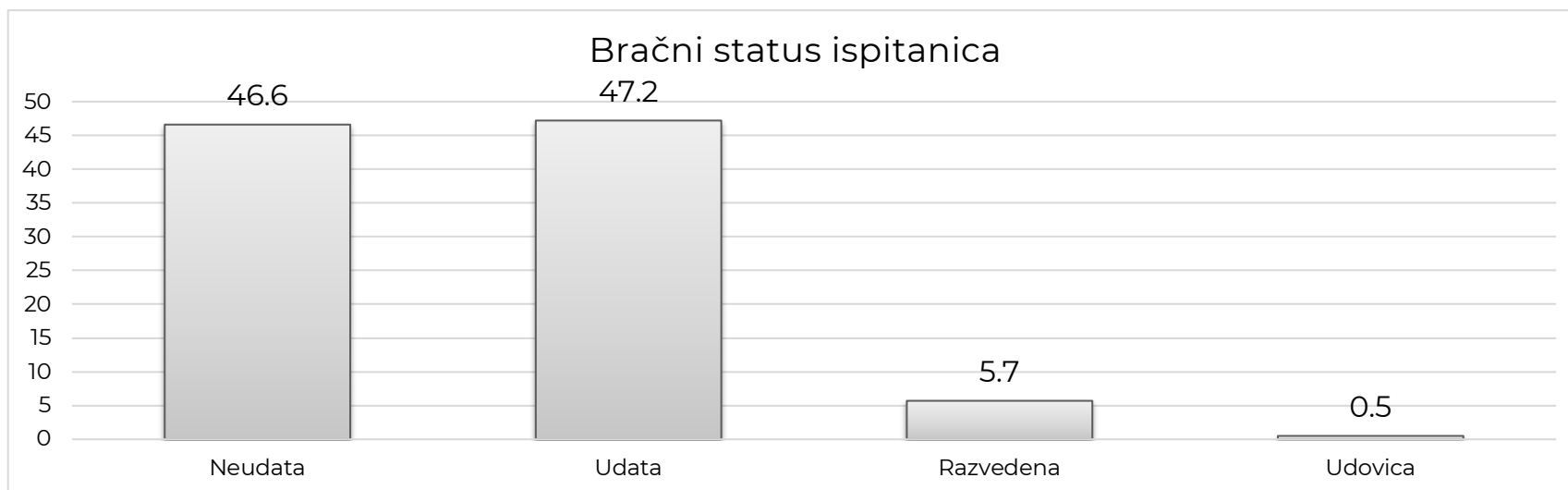
U odnosu na zaradu, ispitanice su uzorku zastupljene:

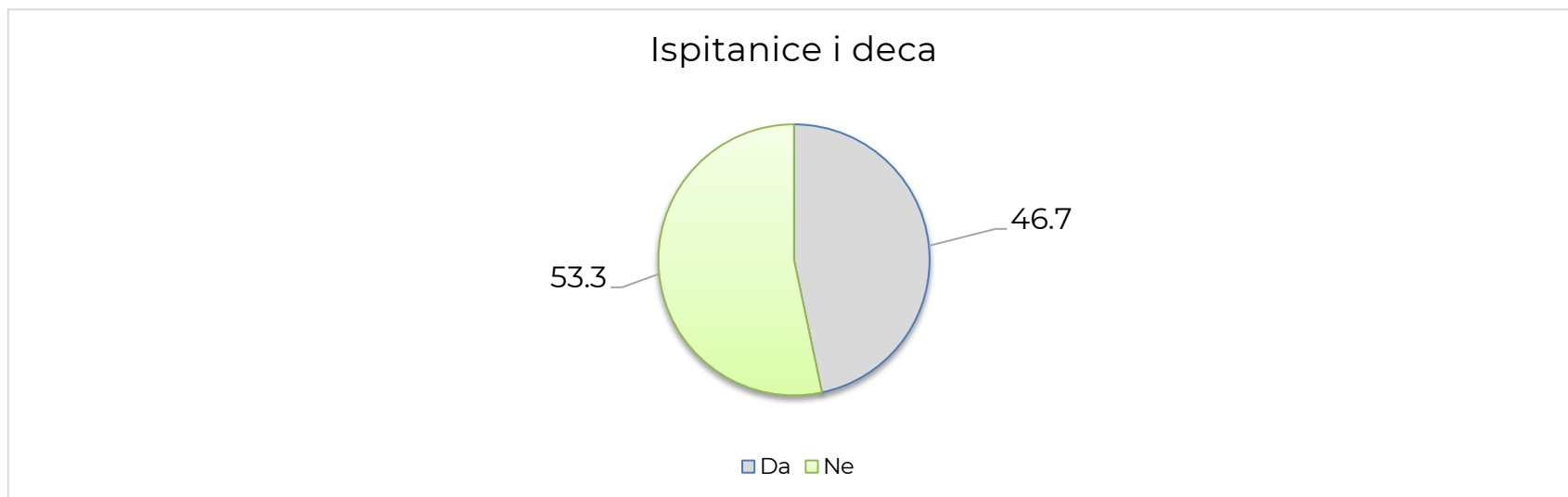
U odnosu na hendikep, ispitanice su uzorku zastupljene:

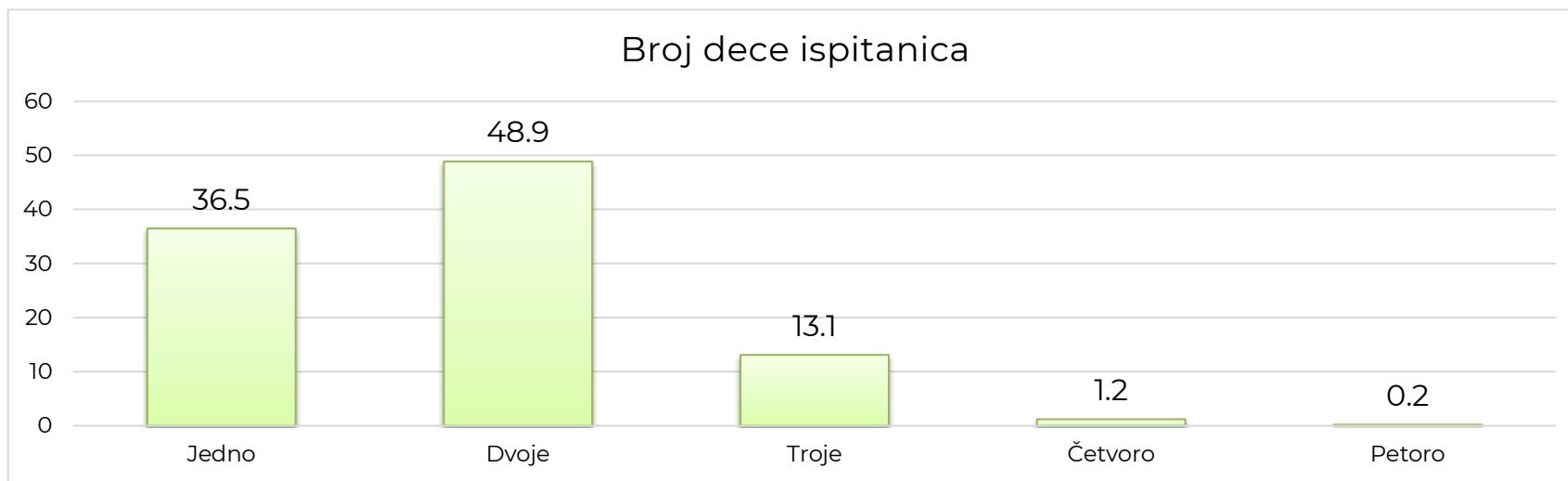
U odnosu na bračni status, ispitanice su uzorku zastupljene:

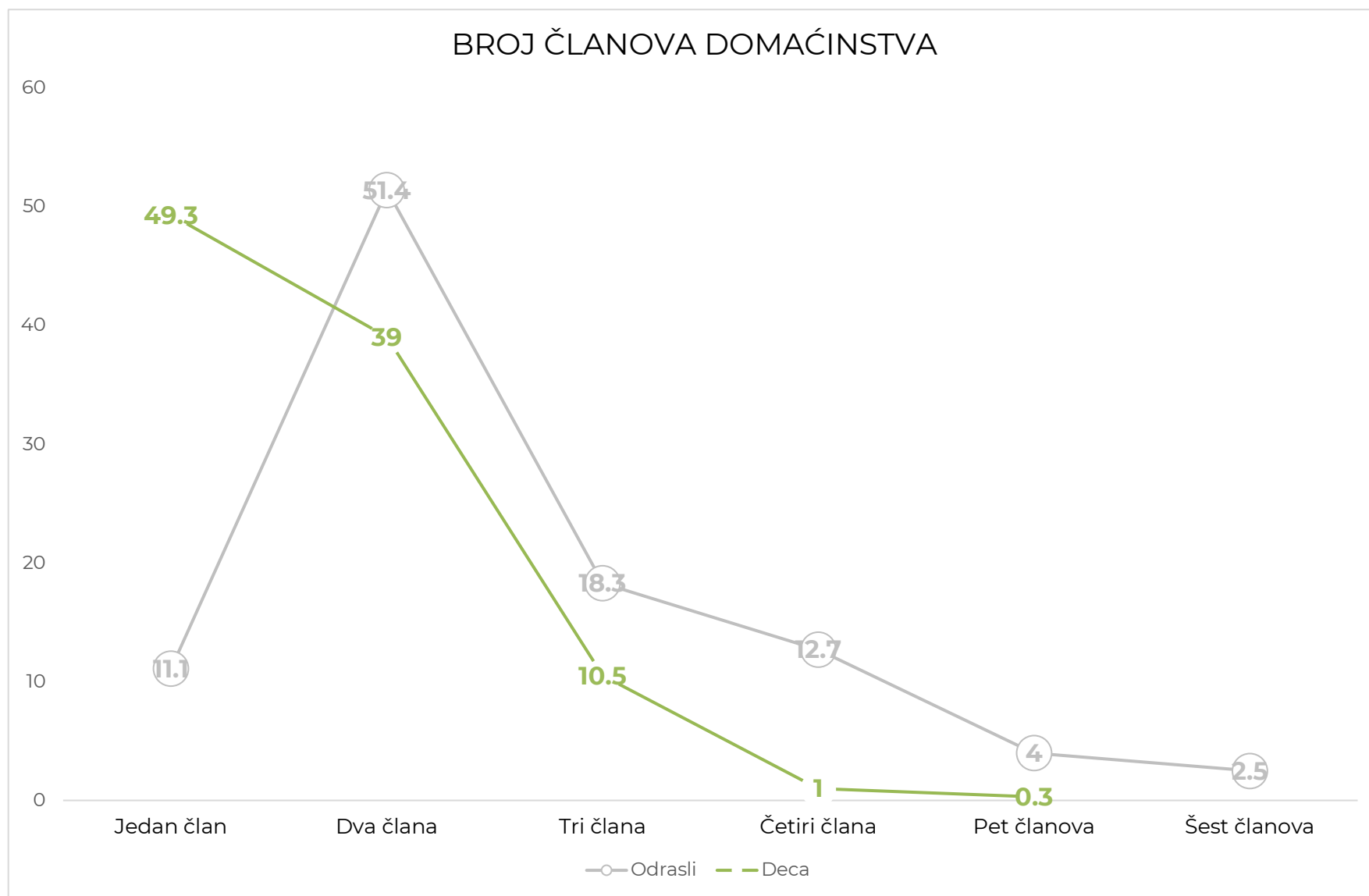
U odnosu na to da li imaju decu, ispitanice su uzorku zastupljene:

U odnosu na broj dece, ispitanice su u uzorku zastupljene:

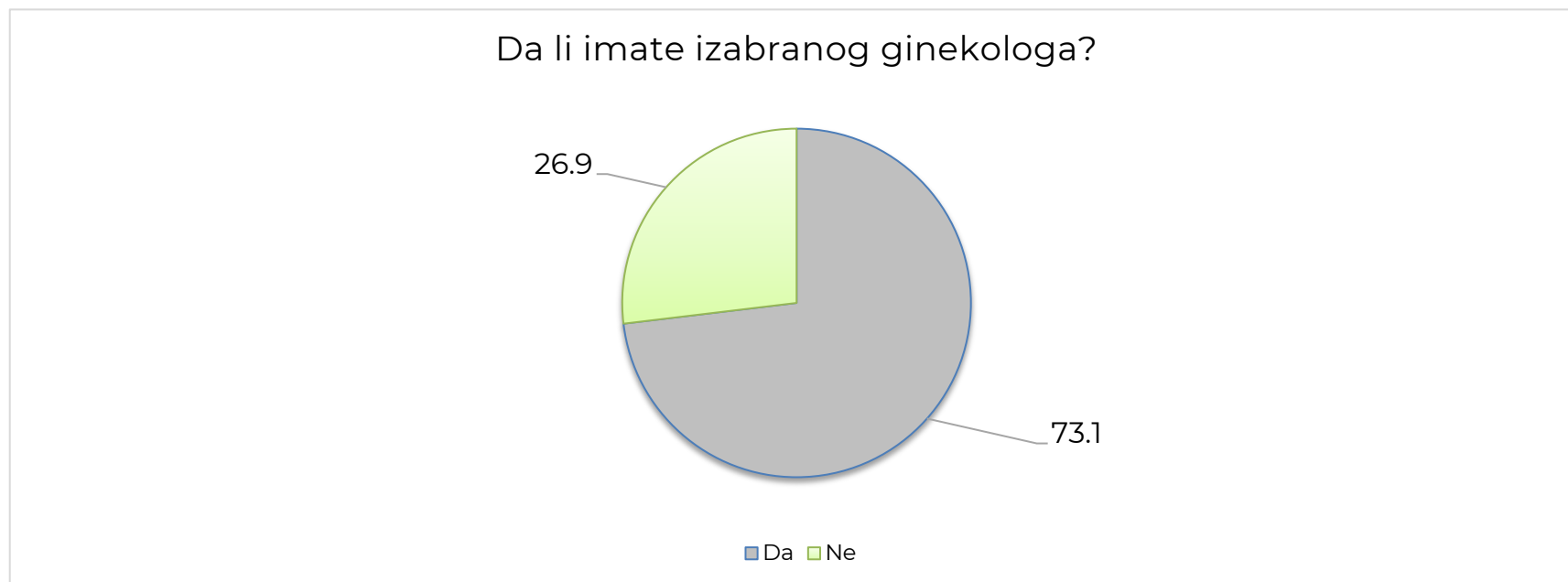
U odnosu na broj članova domaćinstva, odraslih i dece, ispitanice su uzorku zastupljene:

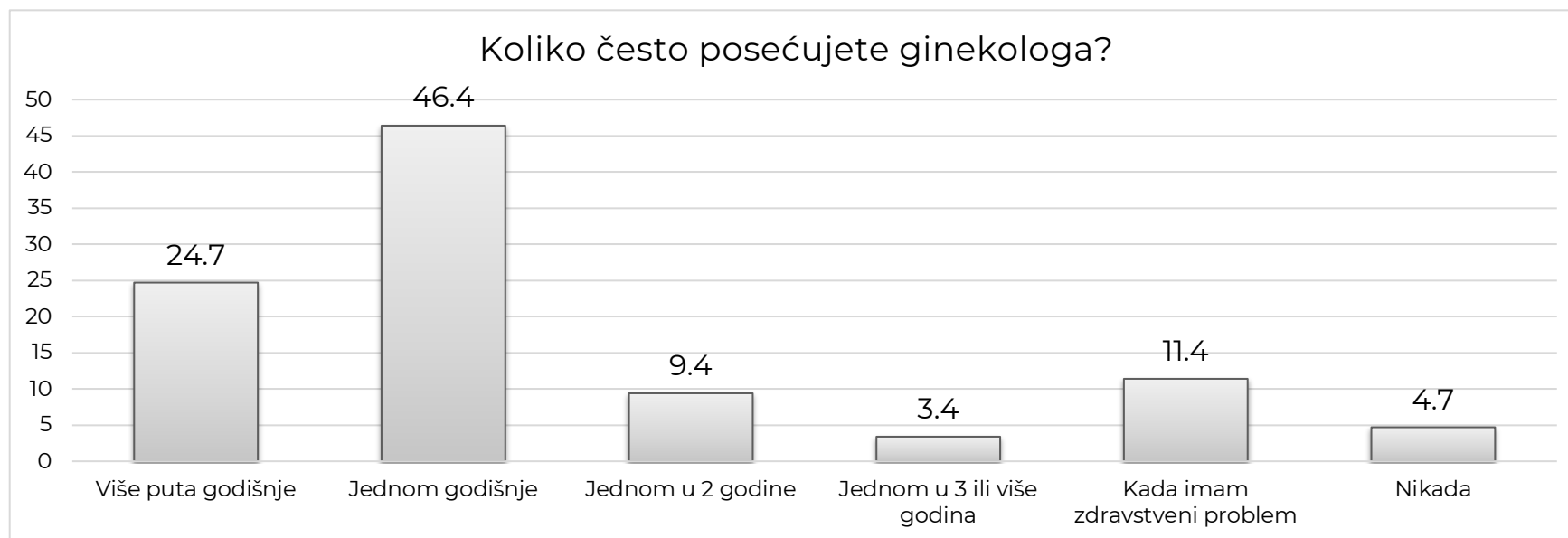
ZDRAVSTVENE NAVIKE I PONAŠANJA U POGLEDU REPRODUKTIVNOG ZDRAVLJA

Gotovo 3/4 devojaka i žena ima izabranog ginekologa.

Sa rastom godina, raste i broj ispitanica koje imaju izabranog ginekologa. Kod devojaka od 15 do 20 godina njih 32% ima izabranog ginekologa, kod devojaka od 21 do 30 godina 64% njih ima izabranog ginekologa, a kod starije dve strate (31 - 40 i 41 - 50 godina) procenti žena koje imaju izabranog ginekologa je 83,4 i 83,8%. Nešto niži procenat odgovora da imaju izabranog ginekolega je kod devojaka i žena iz regiona Zapadne i Centralne Srbije (68,3%) i regiona Vojvodine (71,5%). Niži je procenat odgovora "Da" i kod žena sa završenom srednjom školom (70,5%), a najmanji procenat odgovora "Da" je kod učenica i studentkinja u pogledu radnog statusa (45,3%). Kod udatih žena procenat odgovora "Da" je 87,3% u odnosu na 58,3% kod neudatih. Slično je i u pogledu dece - žene koje su majke u 87,6% imaju izabranog ginekologa u odnosu na 60,3% kod žena koje nemaju dece.

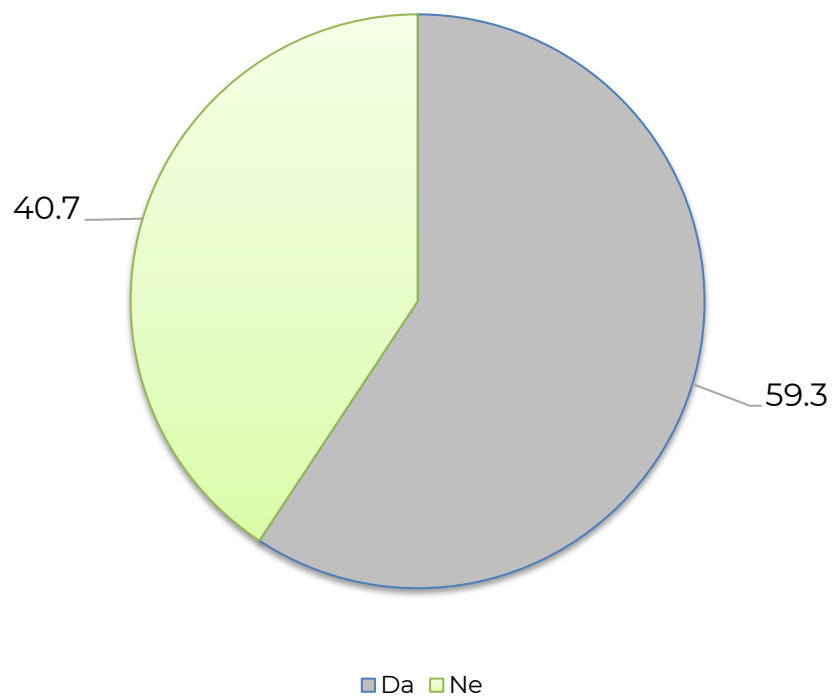
Najveći procenat žena ginekologa posećuje jednom godišnje.

Najveći procenat odgovora da nikada ne posećuju ginekologa je u starosnoj grupi od 15 do 20 godina (27,8%). Najveći procenat onih da više puta godišnje posećuju ginekologa je kod žena između 31 i 40 godina (36%). U odnosu na region stanovanja, najveći procenat onih koje su odgovorile da "Nikada" ne posećuju ginekologa je iz regiona Zapadne i Centralne Srbije (7,8%), a "Više puta godišnje" nešto u višim procentima su odgovorile devojke i žene iz Beograda (27,5%). Nešto su niži procenti da jednom ili više puta godišnje posećuju ginekologa kod devojaka i žena iz ruralnih područja. Žene sa visokim obrazovanjem su samo u 0,6% slučajeva navele odgovor "Nikada" dok je taj procenat kod žena sa srednjim obrazovanjem 6,1%. Takođe, odgovor "Kada imaju zdravstveni problem" kod žena sa visokim obrazovanjem je zastupljen u 4,5% slučajeva, a kod žena sa srednjim obrazovanjem sa 14,3%. Kod žena sa najvišim zaradama odgovori "Nikada" i "Kada imaju zdravstveni problem" zajedno su zastupljeni sa 3,6%, a kod žena sa minimalnom zaradom sa 23,9%. Kod udatih žena ova dva kombinovana odgovora su zastupljena sa 7,2%, a kod neudatih sa 25,5%. Kod žena sa decom ova dva odgovora su zastupljena sa 7,5%, a kod žena koje nemaju decu sa 23,6%.

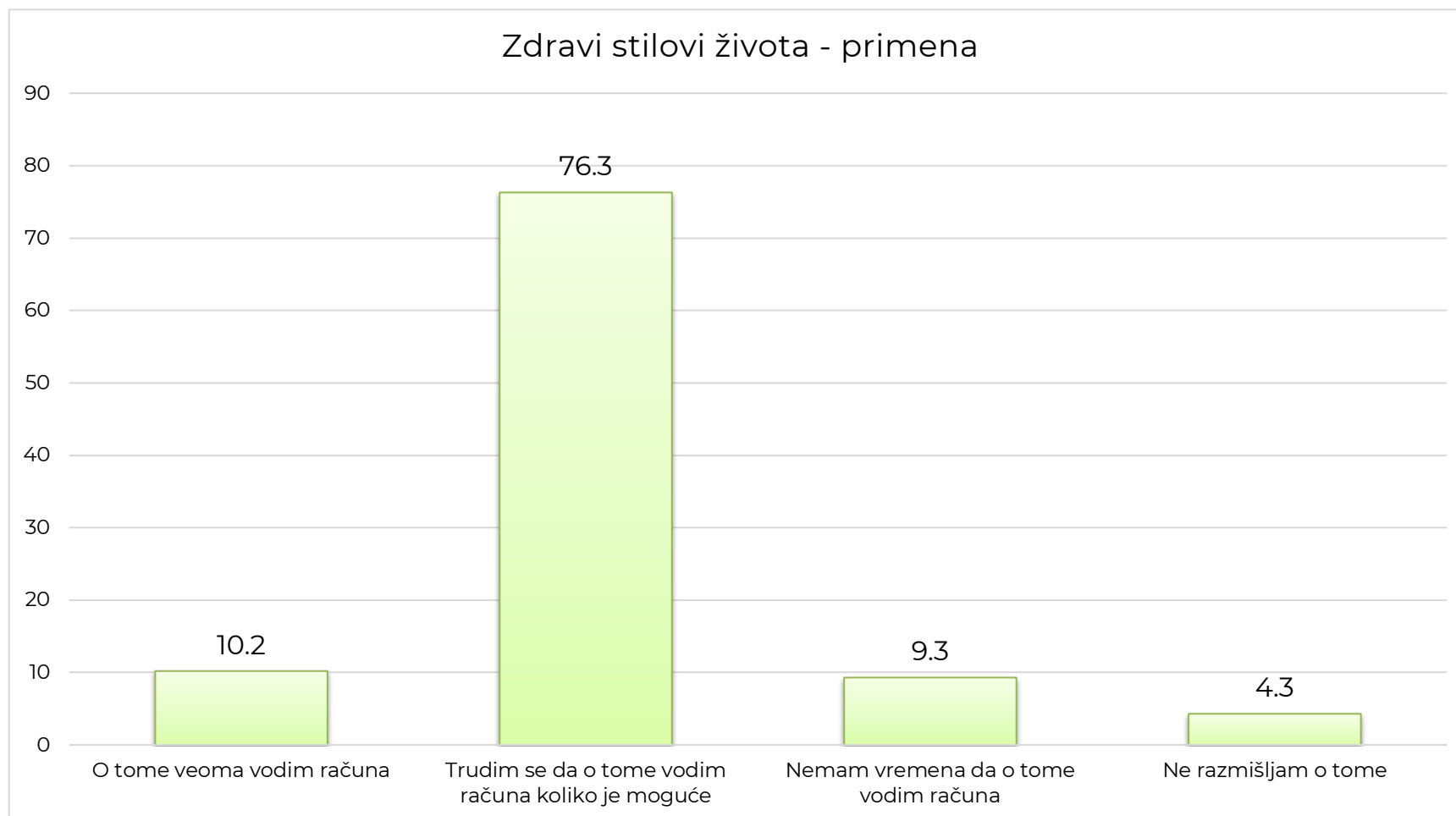
Kod čak 3/5 žena u porodičnoj istoriji je bilo osoba obolelih od karcinoma.

Da li je u porodičnoj istoriji bilo osoba obolelih od karcinoma?

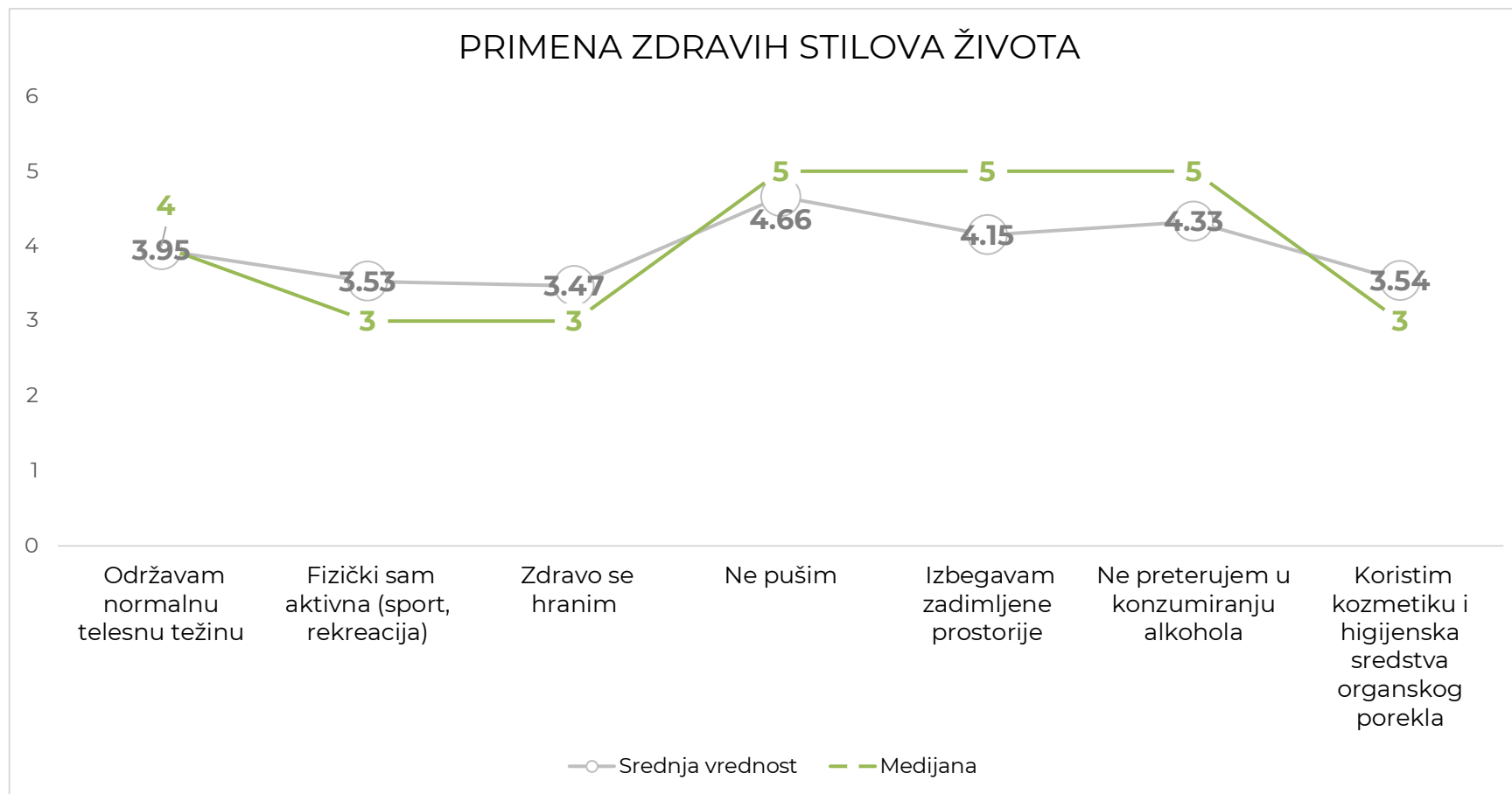
Niži su procenti odgovora "Da" u strati devojaka od 15 do 20 godina (43%), a nešto je viši procenat odgovor "Da" u regionu Vojvodine u odnosu na ostale regione (63,7%), kao i kod urbane populacije (60,2%) nasuprot ruralne populacije (57,6%).

Najveći procenat žena se trudi da primenjuje zdrave stilove života koliko je to moguće.

Nešto su niži procenti da o tome veoma vode računa i da se trude da vode računa kod najmlađe grupe devojaka od 15 do 20 godina. Najviši procenti da se trude koliko je to moguće je kod žena iz regiona Beograda i Vojvodine (78,6 i 78,2%).

Devojke i žene su navele da najviše primenjuju to da ne puše i da ne preteruju u konzumiranju alkohola, a najmanje da se zdravo hrane. Ocenjivali su zdrave stilove života na skali od 1-Ne primenjujem uopšte do 5-Primenjujem u potpunosti.

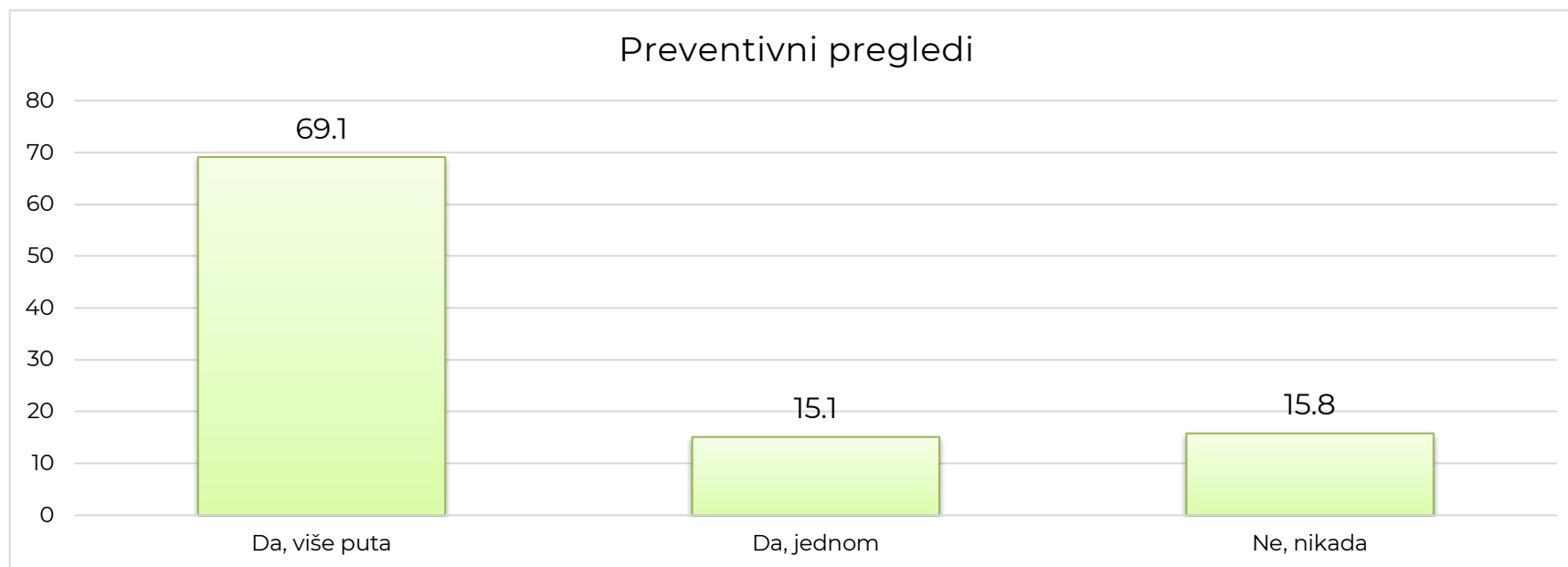
Održavanje normalne telesne težine opada sa godinama, od 4,05 prosečne ocene u grupi od 15 do 20 godina, do 3,86 u grupi od 41 do 50 godina. Majke sa decom nešto manje održavaju normalnu telesnu težinu od žena bez dece (3,84 prosečna ocena u odnosu na 4,04) i manje ne puše (4,76 nasuprot 4,58).

Najveći procenat devojaka i žena se informiše o reproduktivnom zdravlju na internetu i iz časopisa.

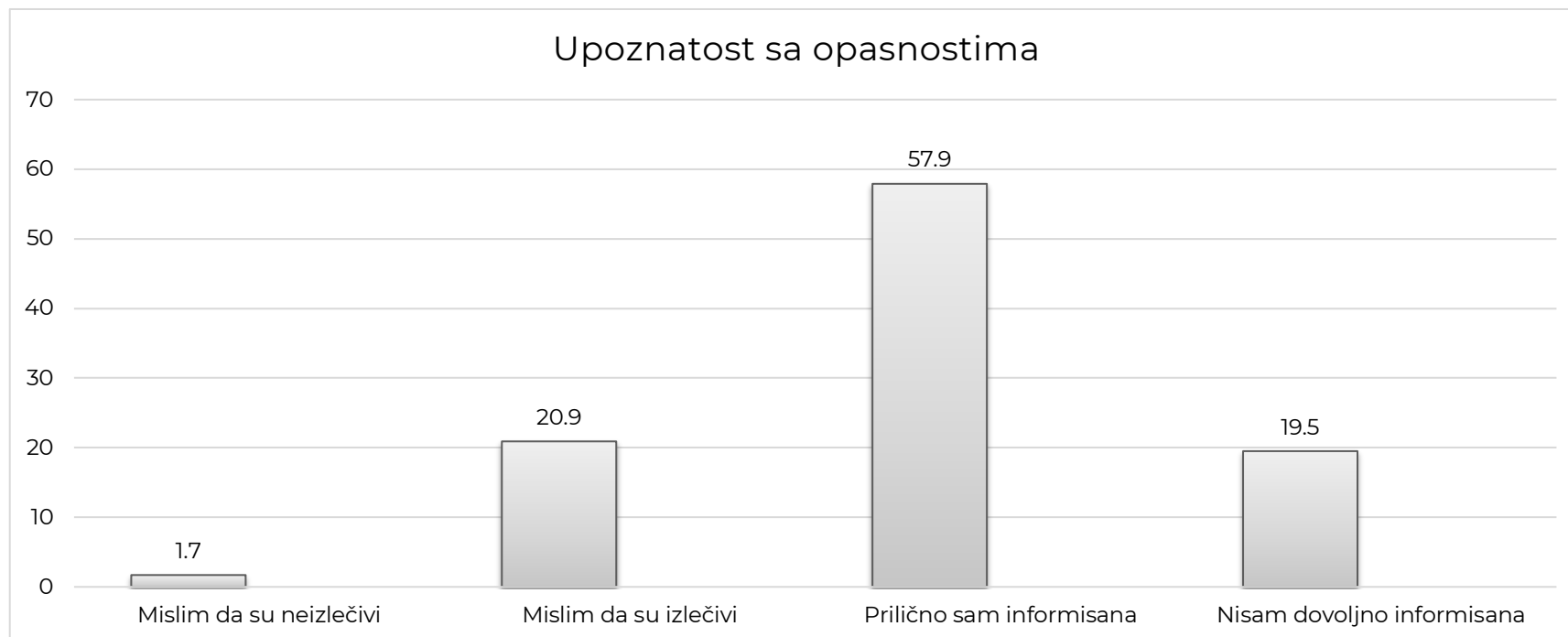
Sa rastom godina ispitanica rastu i procenti onih koje se informišu u domu zdravlja/bolnici (npr. 32,7% kod strate od 41 do 50 godina u odnosu na 22,1% kod strate od 21 do 30 godina), a što su niže godine to raste informisanje putem interneta ili iz časopisa (66,3% i 62,1% kod dve najmlađe strate i 52,5% kod najstarije strate). Neudate devojke i žene se dosta manje informišu u domu zdravlja/bolnici (19%) od udatih (35,2%), a isto je i kod devojaka i žena bez dece (20,5%) u odnosu na one koje imaju decu (34,7%).

Najveći broj devojaka i žena je više puta radio preventivni pregled dojke ili ginekološki pregled.

Sa rastom godina ispitanica raste i procenat odgovora "Da, više puta". On je u grupi od 15 do 20 godina tek 11,3%, u grupi od 21 do 30 godina iznosi 58,5%, u grupi od 31 do 40 godine procenat odgovora je 81,5% i u najstarijoj istraživanoj grupi od 41 do 50 godina iznosi 84,6%. Obrnuto je kod odgovora "Nikada" i za grupu 41 do 50 godina iznosi tek 5%. Odgovor "Da, više puta" je dosta viši u regionu Beograda (76,7%) i regionu Vojvodine (72,8%) u odnosu na druga dva regiona. Procenat odgovora "Da, više puta" je dosta viši i kod žena iz urbanog tipa naselja (72%) u odnosu na ruralni (64,1%). Posebno je dosta viši ovaj odgovor kod visoko obrazovanih žena (84,9%) u odnosu na srednje obrazovanje (63,8%). Odgovor "Da, više puta" raste sa rastom zarada ispitanica. Kod žena sa minimalnom zaradom on iznosi 64,8%, kod žena sa zaradom od preko 130.000 RSD iznosi 90,5%. Takođe, udete žene (82,9%) dosta više su dale ovaj odgovor u odnosu na neudate (53,7%), kao i žene koje su majke (82,6%) u odnosu na one koje nisu (57,1%).

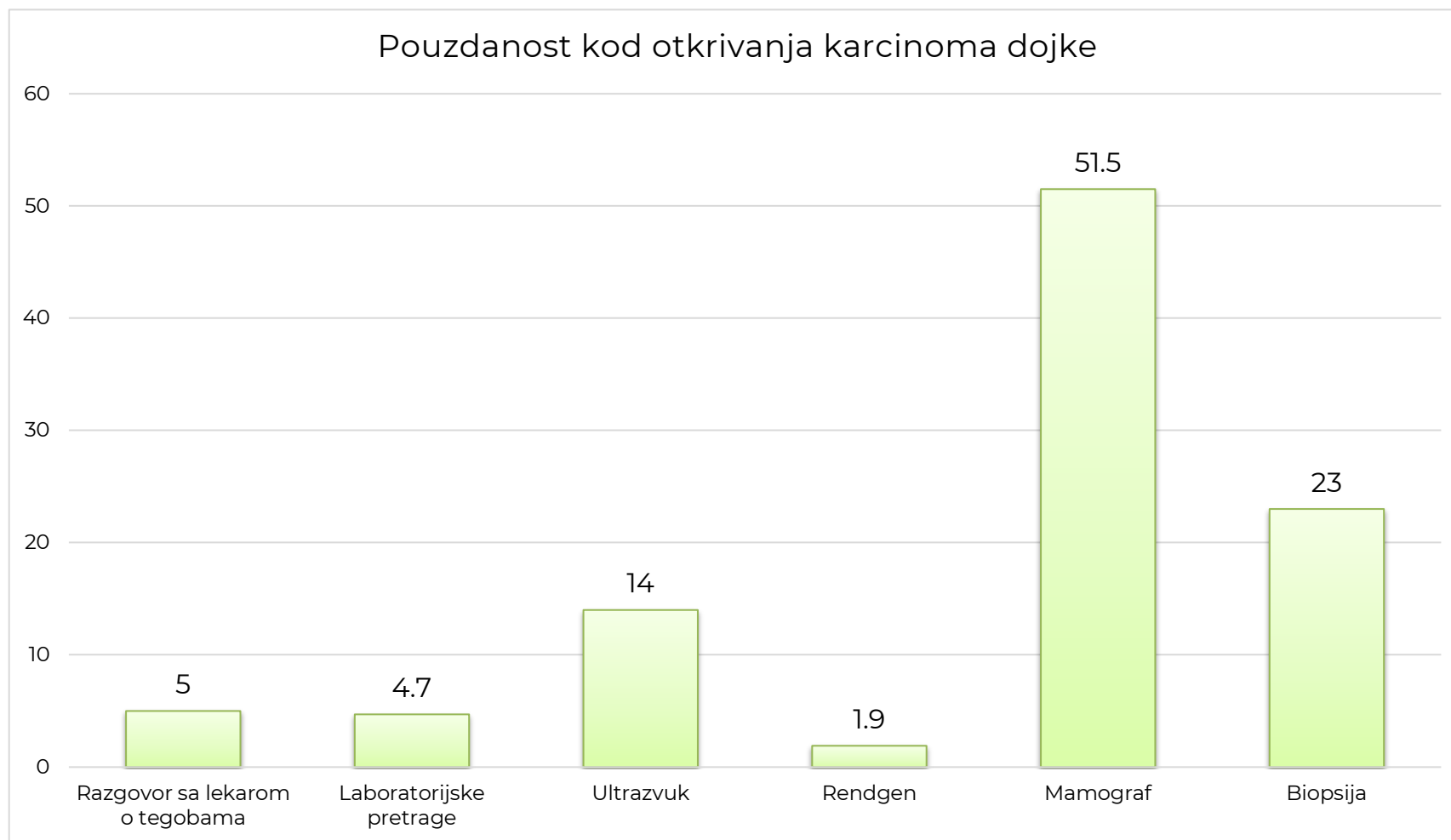
Najveći procenat devojaka i žena tvrdi da su prilično informisane i upoznate sa opasnostima od karcinoma dojke i grlića materice.

Informisanost raste sa godinama ispitanica. Najmlađa grupa smatra da je prilično informisana u 39,2%, grupa od 21 do 30 godina u 47% slučajeva, grupa od 31 do 40 godina u 62%, a najstarija grupa u 69,2% slučajeva. Žene iz urbanih naselja nešto više tvrde da su prilično informisane (59,4% u odnosu na 55,4%) od žena iz ruralnih naselja. Takođe, žene sa visokim obrazovanjem su informisanije od žena sa srednjim obrazovanjem (62,5% nasuprot 55,9%). Sa rastom zarada raste i tvrdnja žena da su prilično informisane. Žene sa minimalnom zaradom su taj odgovor dale u 49,3% slučajeva, a žene koje zarađuju preko 130.000 RSD u 65,5% slučajeva. Udate (68,1%) i žene sa decom (66%) su dosta više odgovorile da su prilično informisane u odnosu na neudate (48,2%) i žene bez dece (50,7%).

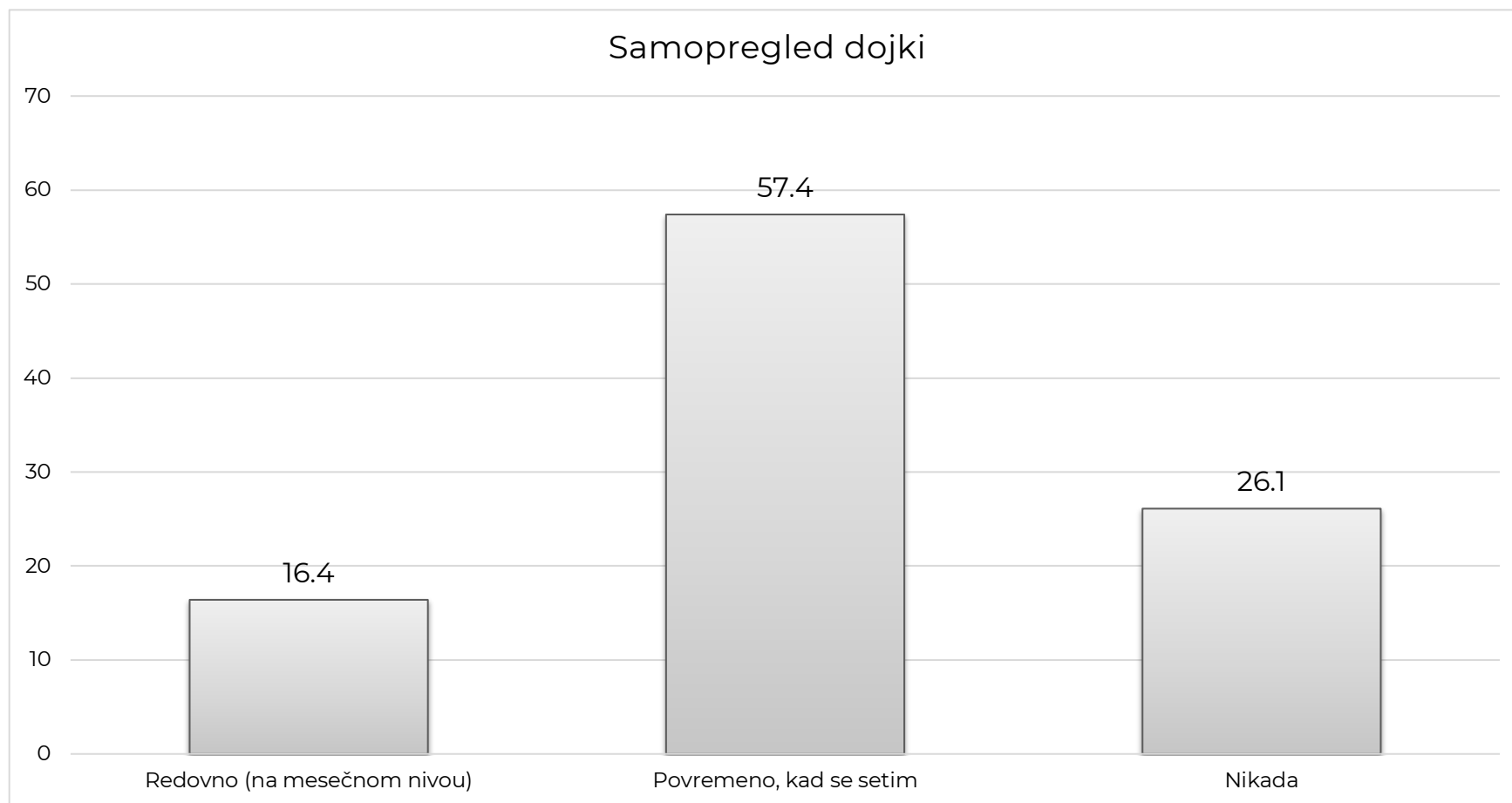

Najveći procenat devojaka i žena smatraju da je mamograf najpouzdaniji kod otkrivanja karcinoma dojke.

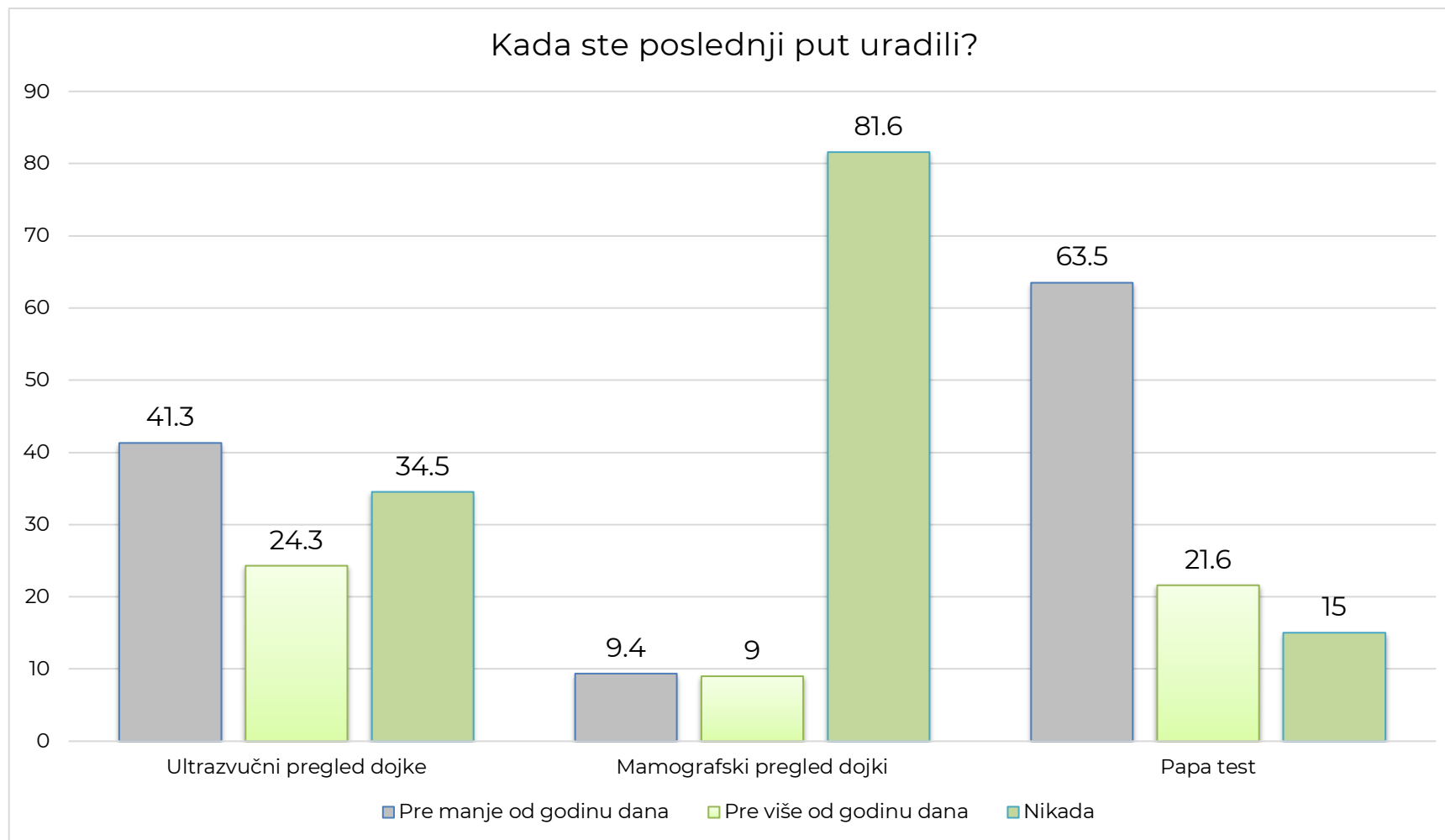
Nešto niži procenati za odgovor "Mamograf" je kod ispitanica u regionima Istočne i Južne Srbije (46,2%) i Vojvodine (46,4%) u odnosu na druga dva regiona.

Najveći broj devojaka i žene samopregled dojki vrši povremeno, kada se sete.

Sa rastom godina ispitanica raste i češće proveravanje, odnosno samopregled dojki. Odgovor "Redovno, na mesečnom nivou" je u najmlađoj kategoriji zastupljen sa 9,3%, a u najstarijoj starosnoj grupi sa 21,9%. Nešto veći procenat ovog odgovora je i kod udatih žena (18,3%) u odnosu na neudatu (13,2%).

Najveći procenat devojaka i žena je u poslednjih godinu dana radio Papa test, slede ultrazvučni pregled dojke pa onda mamografski pregled dojki.

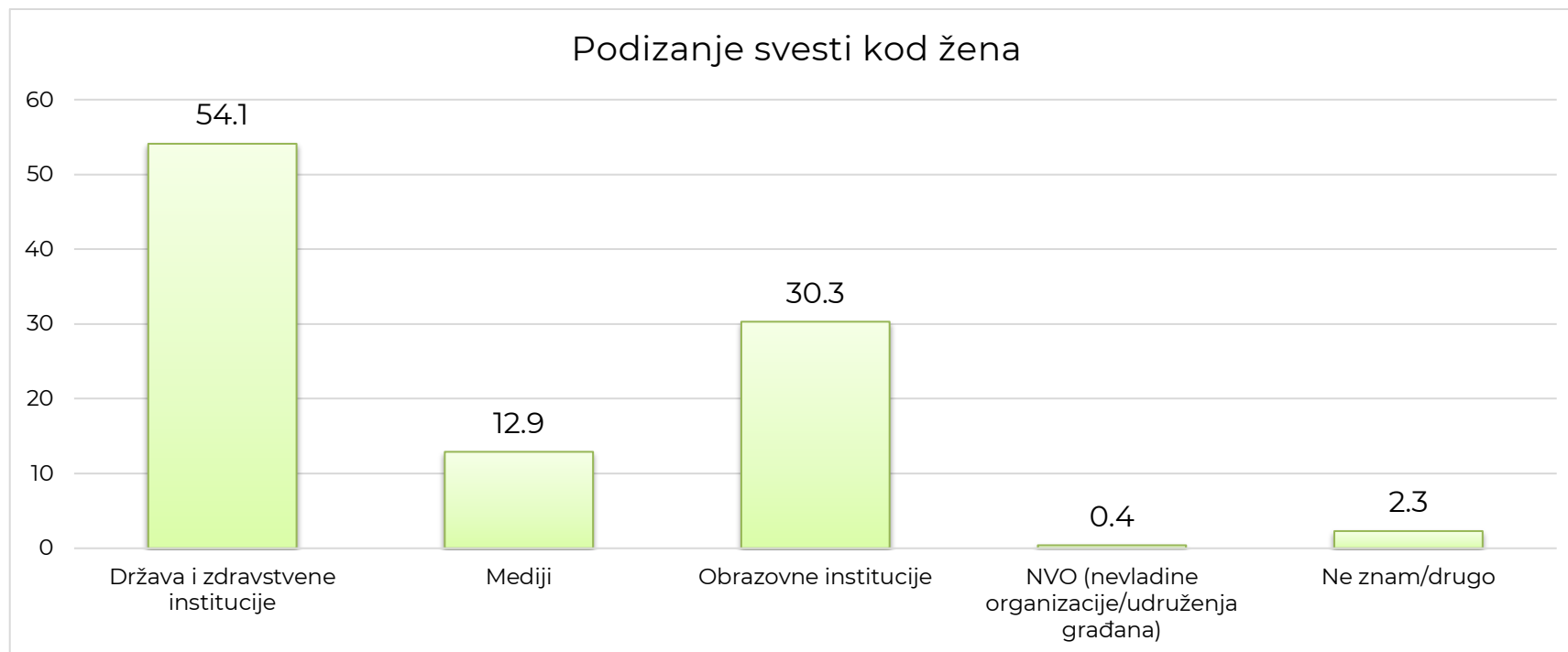

U pogledu ultrazvučnih pregleda, učestalost rađenja raste sa godinama ispitanica. U grupi od 21 do 30 godina pregled "Pre manje od godinu dana" uradilo je 28% ispitanica, a u kategoriji od 41 do 50 njih 61,5%. Odgovor "Pre manje od godinu dana" je dalo samo 29,8% devojaka i žena iz regiona Zapadne i Centralne Srbije što je mnogo niže u odnosu na ostala tri regiona. Najviši procenat odgovora je od ispitanica iz regiona Beograda (47,3%). Procenat ovog odgovora je dosta viši kod žena sa visokim obrazovanjem (52%) u odnosu na srednje obrazovanje (37,3%). Procenat ovog odgovora raste sa rastom zarada ispitanica - od 33,8% kod žena sa minimalnom zaradom do 65,4% kod žena sa zaradom većom od 130.000 RSD. Udate i majke sa decom značajno češće su išle na ultrazvučni pregled (48,1% i 49,4%) u odnosu na neudate i žene bez dece (33,3% i 34,2%).

Kod mamografskih pregleda on je urađen u poslednjih godinu dana najviše kod najstarije grupe žena sa 19,6% ispitanica. Ponovo ih je najmanje iz regiona Zapadne i Centralne Srbije sa samo 6,2%. I ovde su udate i žene sa decom u većem procentu radile mamografski pregled (12,3% i 13,8%) od neudatih i žena bez dece (6,3% i 5,7%).

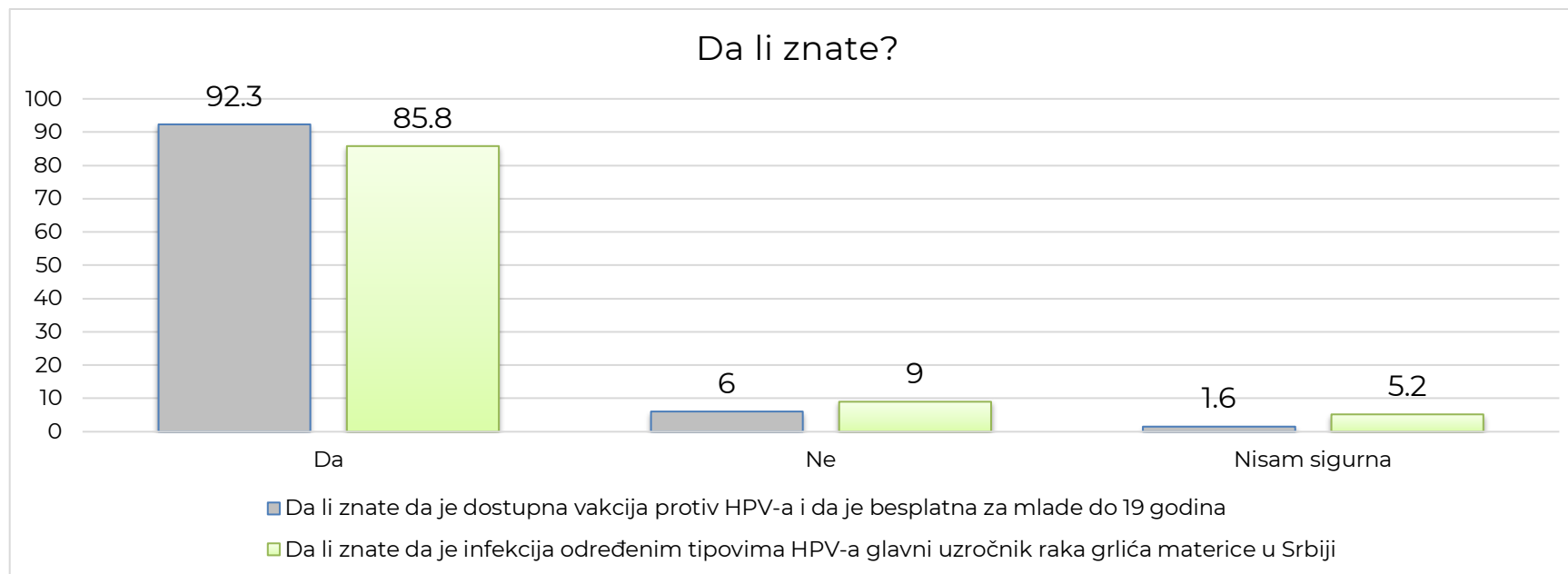
Kod Papa testa, odgovor "Pre manje od godinu dana" dosta raste sa rastom godina ispitanica. Od 57% kod grupe od 21 do 30 godina do 74,5% kod grupe od 41 do 50 godina. Postoje i dosta velike razlike u odnosu na region ispitanica. U Beogradu odgovor "Pre manje od godinu dana" je dalo 70,1%, u Vojvodini 67,8%, u Istočnoj i Južnoj Srbiji 62,4% i u Zapadnoj i Centralnoj Srbiji tek 50,5%. Takođe, odgovor "Pre manje od godinu dana" je dalo 75,5% žena sa visokim obrazovanjem i 59,7% sa srednjim obrazovanjem. Procenti odgovora "Pre manje od godinu dana" rastu sa rastom zarada ispitanica, od 56,3% kod žena sa minimalnom zaradom do 80,7% kod žena sa zaradom većom od 130.000 RSD. Velike su razlike i između udatih i žena sa decom (71,4% i 71,6%) koje su dale odgovor "Pre manje od godinu dana" u odnosu na neudate i žene bez dece (53,7% i 56,2%).

Najveći procenat ispitanica smatra da bi država i zdravstvene insitucije trebalo više da rade na podizanju svesti žena i značaju prevencije karcinoma dojke i grlića materice.

Sa rastom godina ispitanica raste stav da bi država i zdravstvene institucije trebalo da rade više na podizanju svesti i prevenciji i opada procenat onih koje misle da to treba da budu obrazovne institucije (npr. grupa 15 - 20, Država i zdravstvene institucije 30,9%, a obrazovne institucije 58,8%; grupa 41 - 50, Država i zdravstvene institucije 64,5%, a obrazovne institucije 21,9%). Nešto viši stav da bi to trebalo da budu država i zdravstvene institucije iznose žene iz ruralnih (56,3%) naselja u odnosu na žene iz urbanih naselja (52,8%). Takođe, udate i žene sa decom više smatraju da bi to trebalo da budu država i zdravstvene institucije (58,8% i 59,4) u odnosu na neudate i žene bez dece (47,3% i 49,3%).

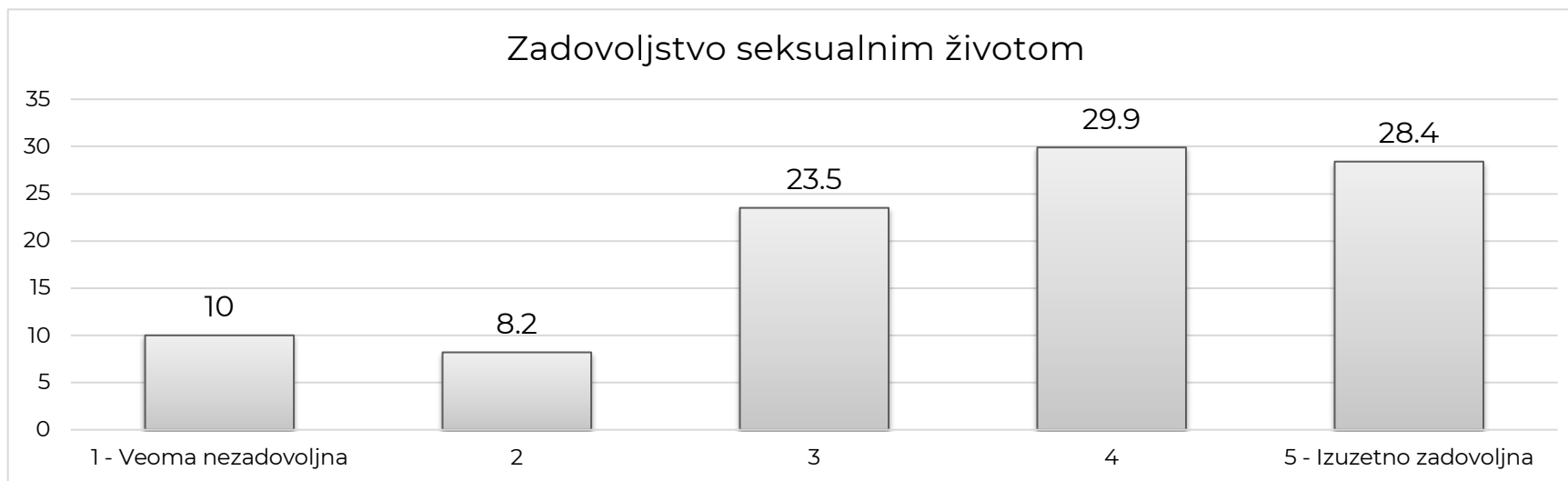
Velika većina devojaka i žena zna da je u Srbiji dostupna vakcina protiv HPV-a i da je infekcija određenim tipovima HPV-a glavni uzročnik raka grlića materice.

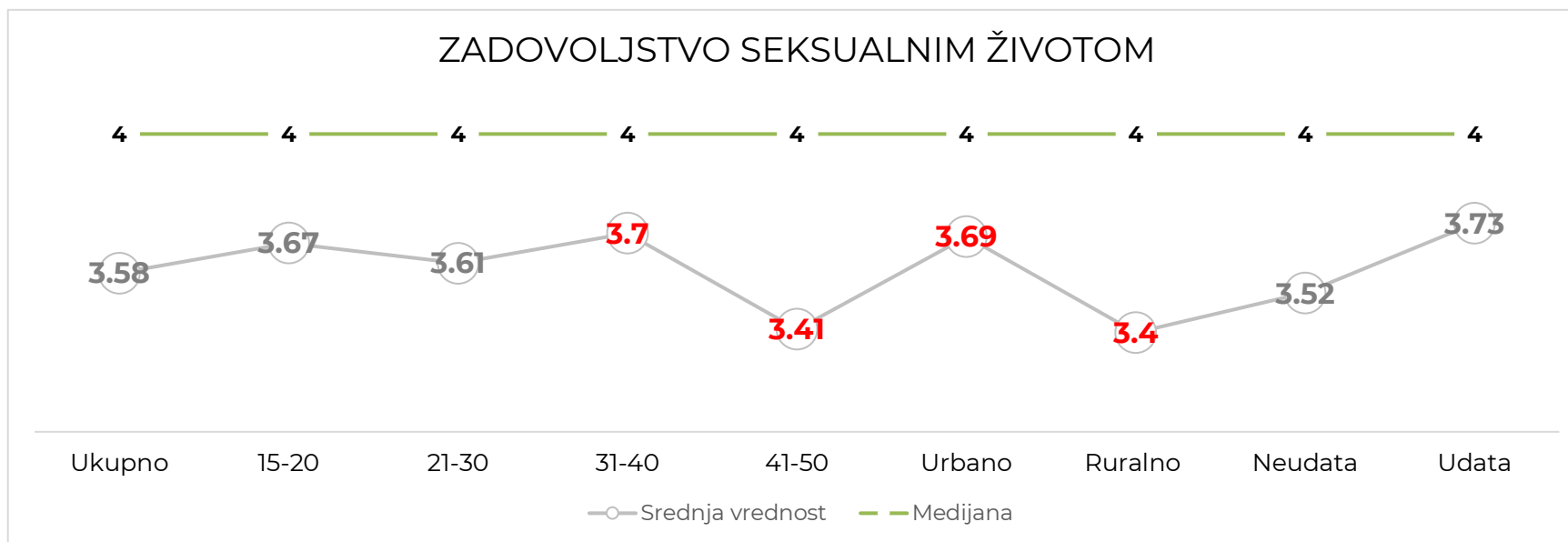
U pogledu vakcine i njene dostupnosti - sa rastom godina raste i znanje o vakcinaciji (čak 97,5% u starosnoj kategoriji od 41 do 50 godina). Nešto su niži procenti odgovora da znaju kod devojaka i žena iz regiona Istočne i Južne Srbije i Zapadne i Centralne Srbije (87,9% i 90,2%) u odnosu na druga dva regiona.

U pogledu znanja o infekciji određenim tipovima HPV-a, takođe sa rastom godina raste i znanje (od 66% kod najmlađe starosne grupe do 94% kod najstarije). Znanje je više kod žena sa visokim obrazovanjem (92%) u odnosu na srednje obrazovanje (83,3%). Znanje je više i kod udatih i žena sa decom (90,9% i 90,1%) u odnosu na neudate i žene bez dece (80,3% i 82,1%).

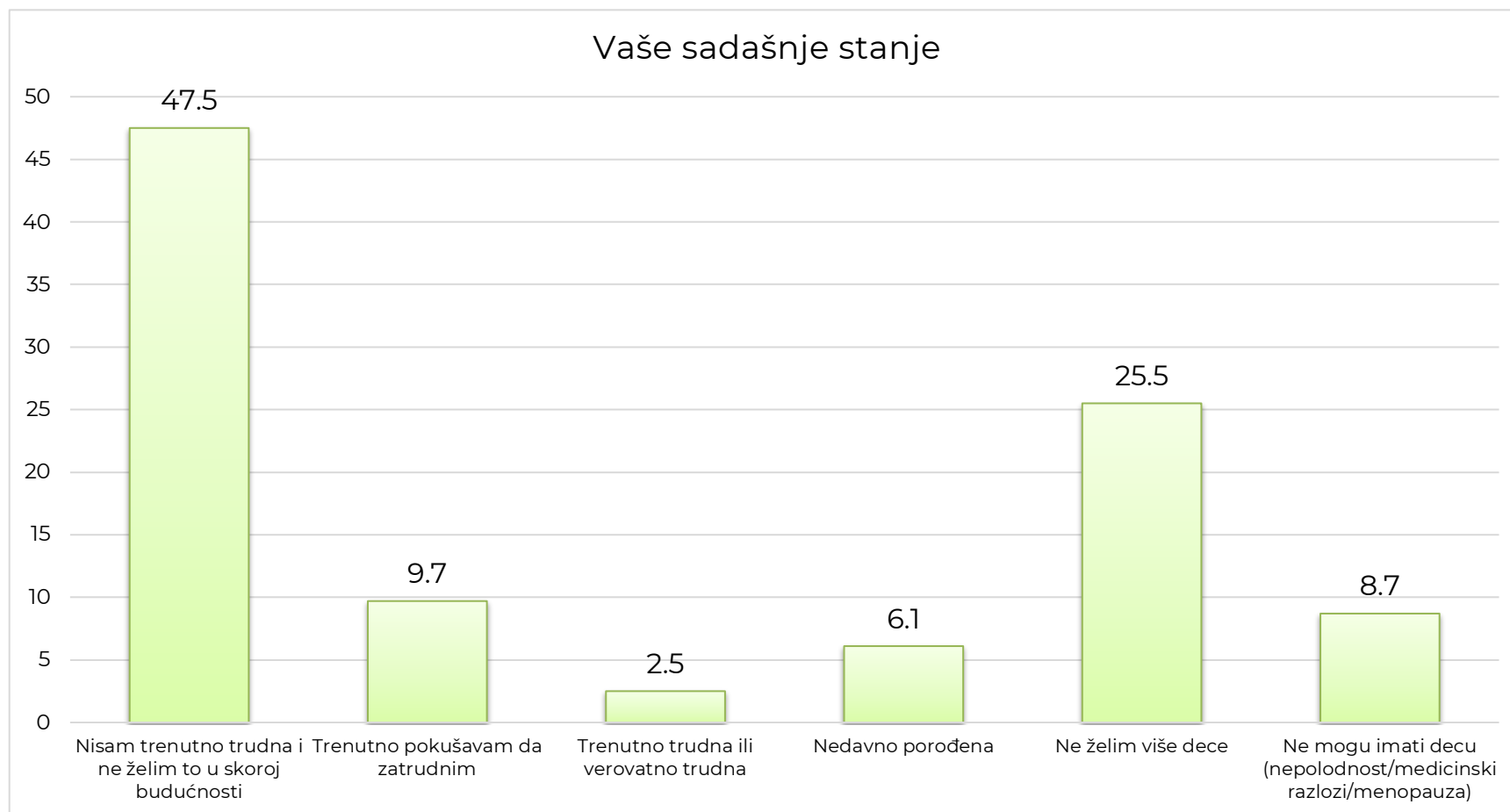
Zadovoljstvo seksualnim životom na skali od 1 do 5, devojke i žene ocenjuju sa prosečnom ocenom 3,58.

Razlike u odgovorima u odnosu na post-stratifikaciju predstavljamo ispod u grafikonu.

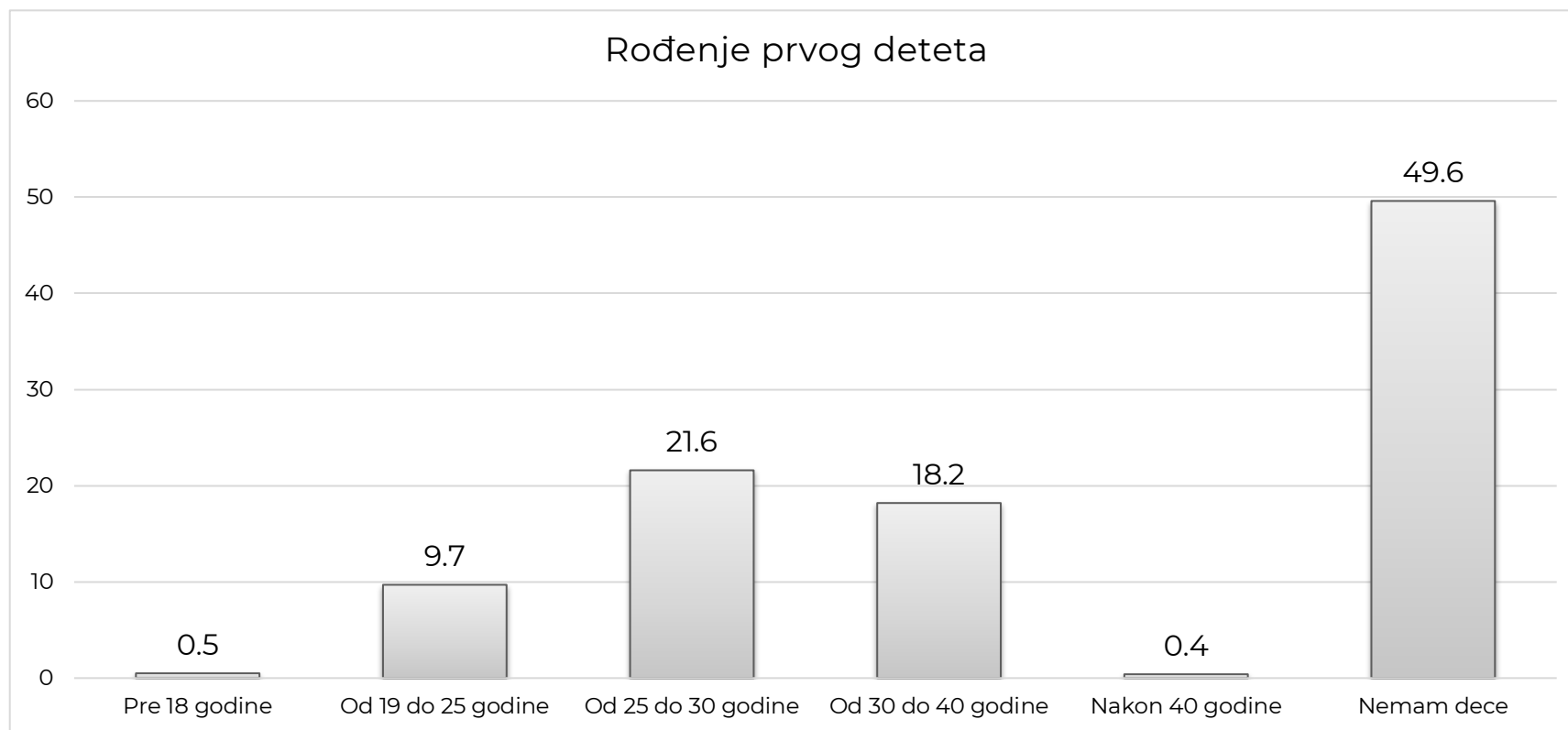
Najveći procenat ispitanica nije trenutno u trudnoći i ne želi to u skorijoj budućnosti.

Odgovor "Nisam trudna i ne želim to u skorijoj budućnosti" opada sa godinama ispitanica, od 94,8% kod najmlađe starosne grupe do 14,8% kod najstarije grupe. Odgovor "Ne želim više dece" je najzastupljeniji u najstarijoj kategoriji sa 57%, kao i odgovor "Ne mogu imati decu (nepolodnost/medicinski razlozi/meno pauza)" sa 22%.

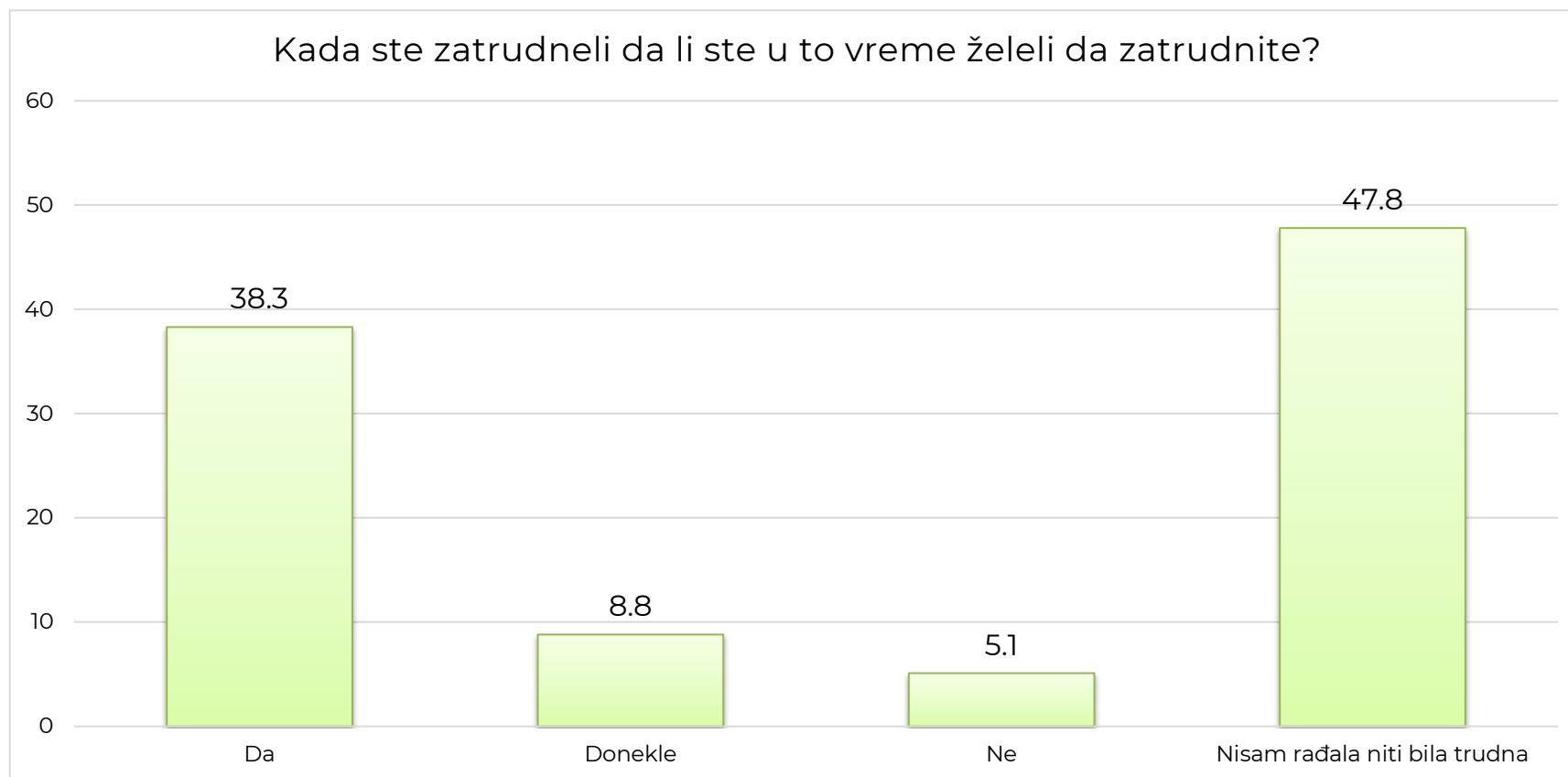

Najveći broj porođenih žena je svoje prvo dete rodilo u periodu između 25 i 30 godine.

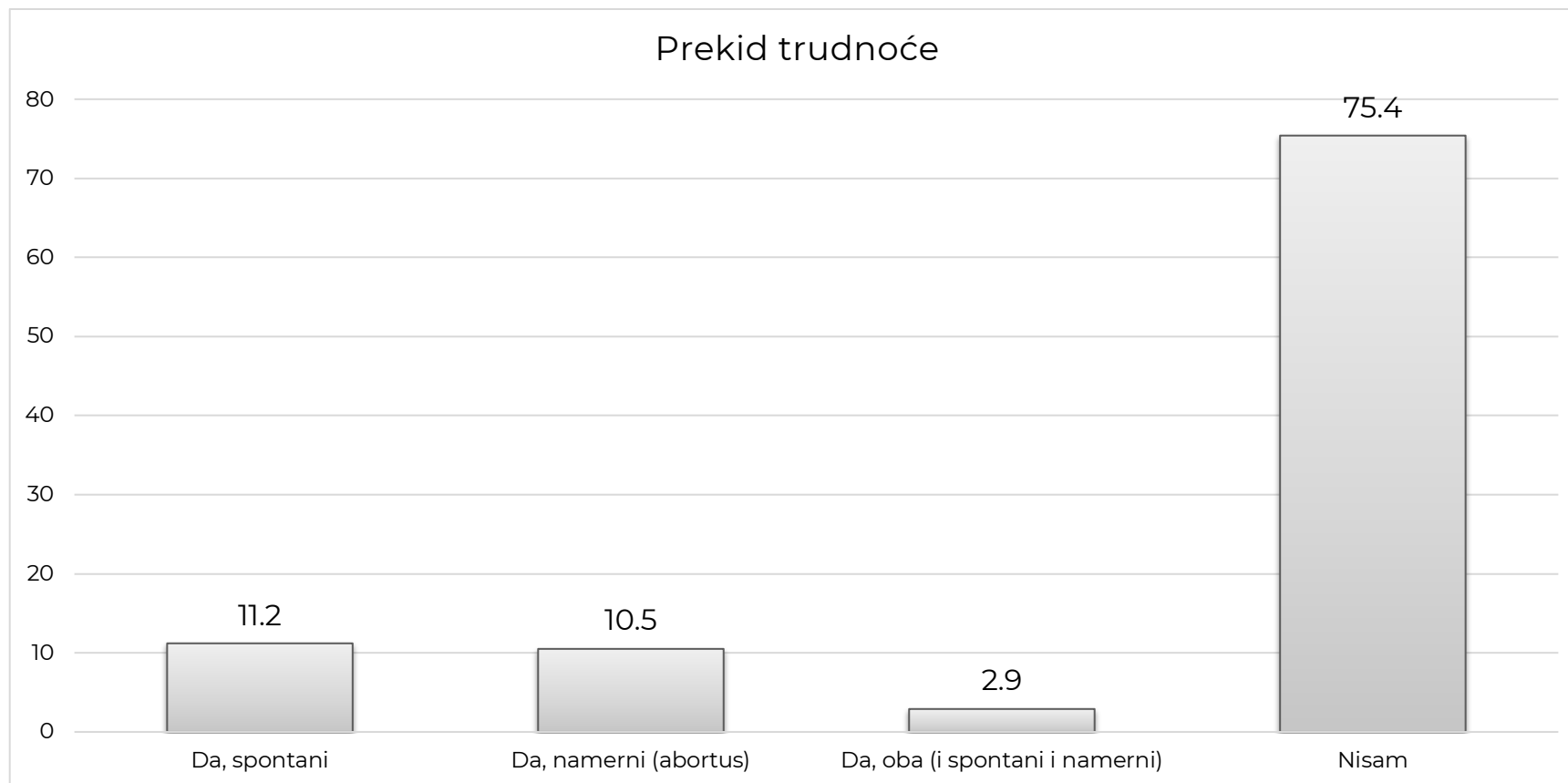
Majke iz ruralnih naselja nešto ranije su dobile prvo dete u odnosu na majke iz urbanih naselja. Odgovori do 30 godine su kombinovano kod majki iz ruralnih naselja zastupljeni su sa 37,6%, dok kod majki u urbanim sredinama sa 28,5%. Majke sa srednjim obrazovanjem su u 12,2% slučajeva rađale od 19 do 25 godine u odnosu na 6,6% majki sa visokim obrazovanjem (važno je naglasiti da su ovde prikazani procenti od ukupnog broja devojaka i žena, uključujući skoro polovinu koja nema decu).

Najveći procenat porođenih žena je želelo trudnoću.

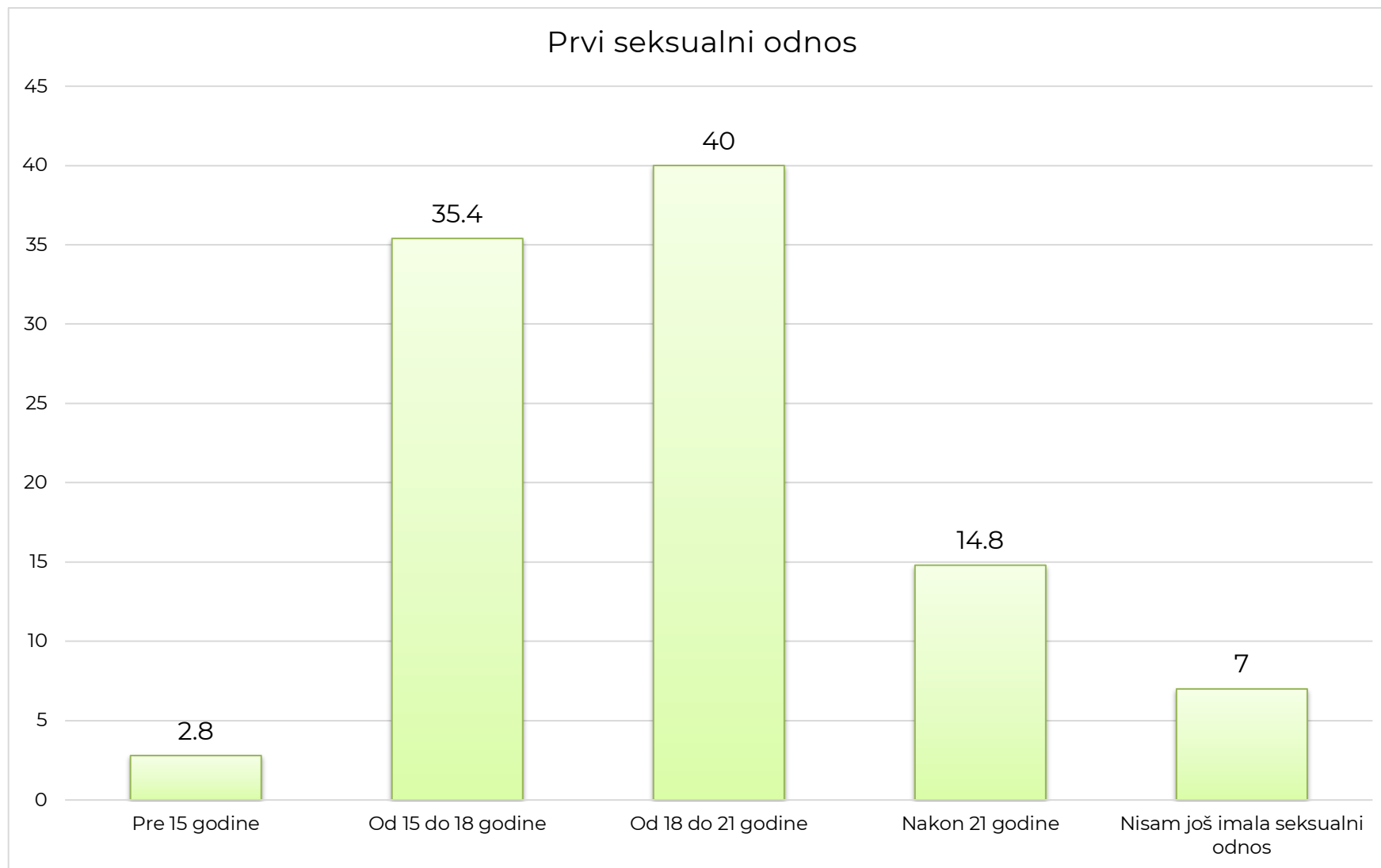
Sa rastom godina raste i odgovor "Da" na ovo pitanje i u najstarijoj grupi iznosi 61,6%, dok u kategoriji od 21 do 30 godina iznosi tek 11,1%. Najmanji procenti odgovora "Da" su u regionu Beograda, sa samo 30,6% odgovora u odnosu na znatno više procenat kod preostala 3 regiona. Takođe, manji su procenti kod žena iz urbanih naselja (36,5%) u odnosu na žene iz ruralnih naselja (41,5%). Očekivano, kod neudatih žena procenat odgovora "Da" je tek 4,6% (važno je naglasiti da su ovde prikazani procenti od ukupnog broja devojaka i žena, uključujući skoro polovinu koja nema decu).

Najveći procenat devojaka i žena nije imao prekid trudnoće, ali su ipak visoki procenti spontanog i namernog prekida trudnoće.

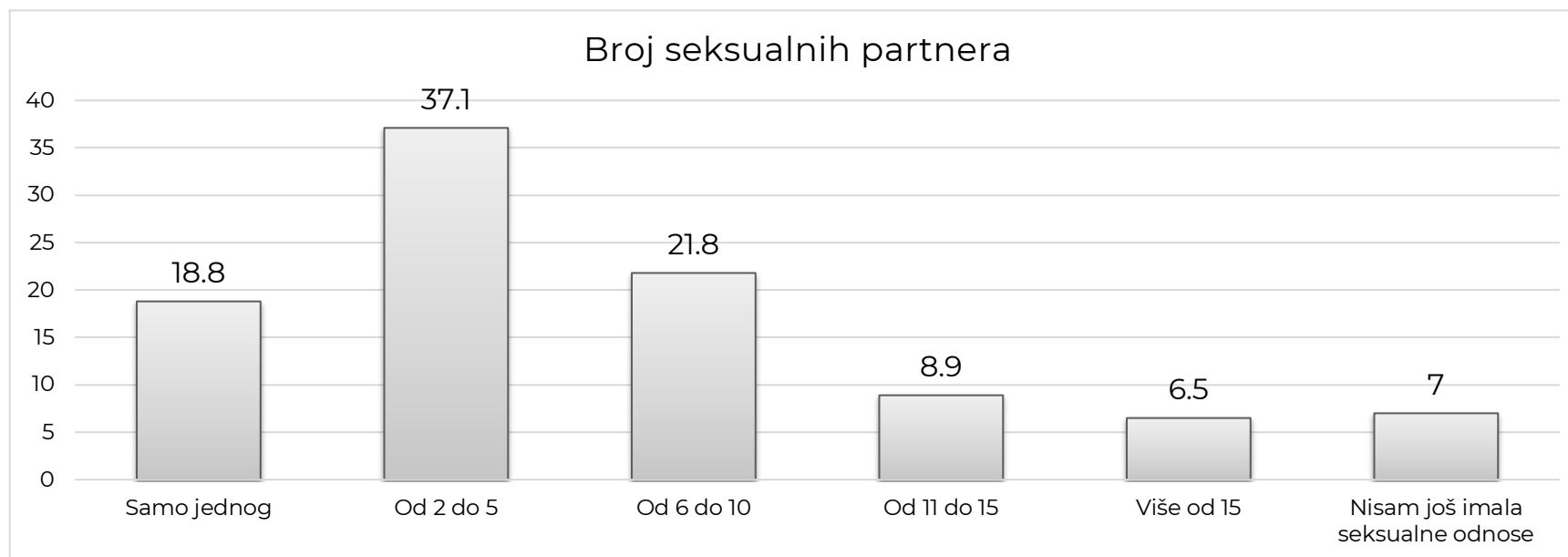

Veći procenti i spontanog i namernog prekida trudnoće su kod udatih žena i majki sa decom. Udate žene su u 18,8% imale spontani prekid trudnoće i u 14,2% namerni u odnosu na 2,8% i 4% kod neudatih žena. Majke sa decom su u 19,2% imale spontani prekid trudnoće i u 17,1% namerni u odnosu na 3,7% i 4,4% kod žena bez dece (što je ukupno 8,1% žena bez dece koje su imale prekid trudnoće).

Najveći procenat devojaka i žena je prvi seksualni odnos imalo u periodu između 18 i 21 godine, a sledi period od 15 do 18 godine.

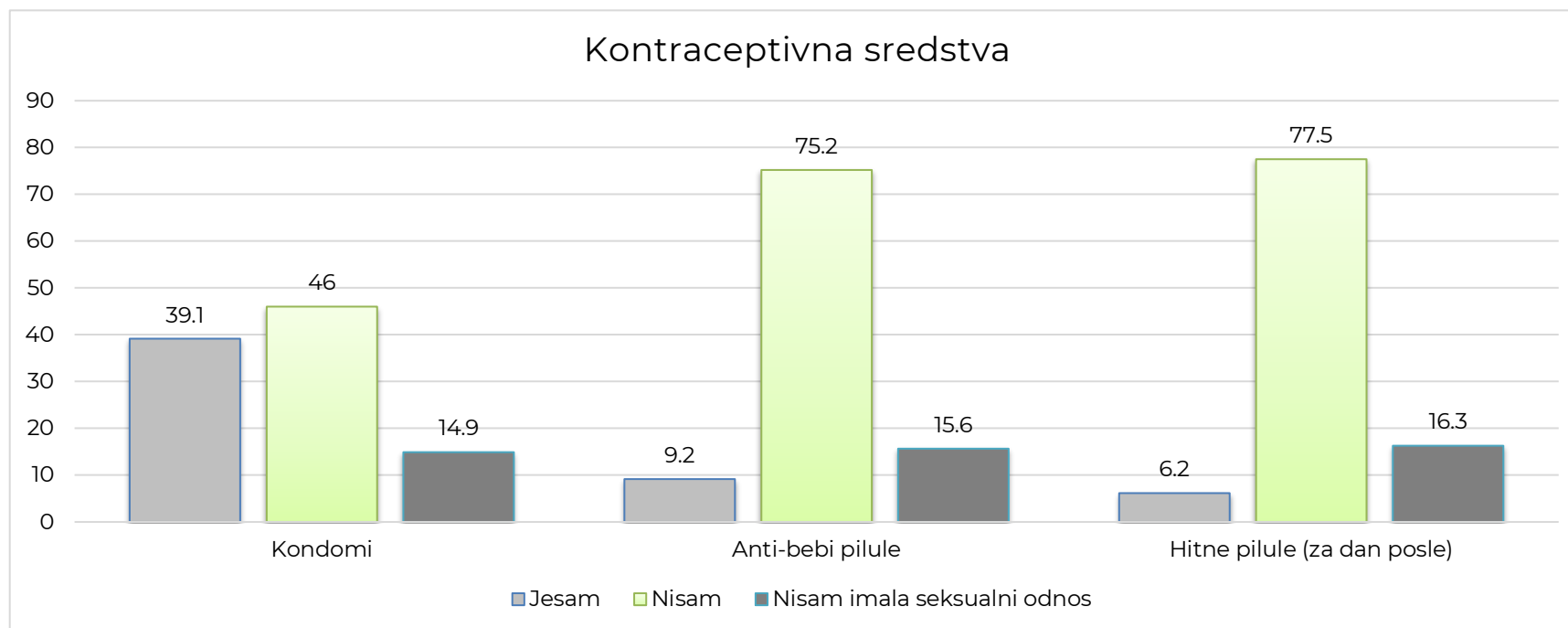

Najveći procenat devojaka i žena imao je od 2 do 5 seksualnih partnera.

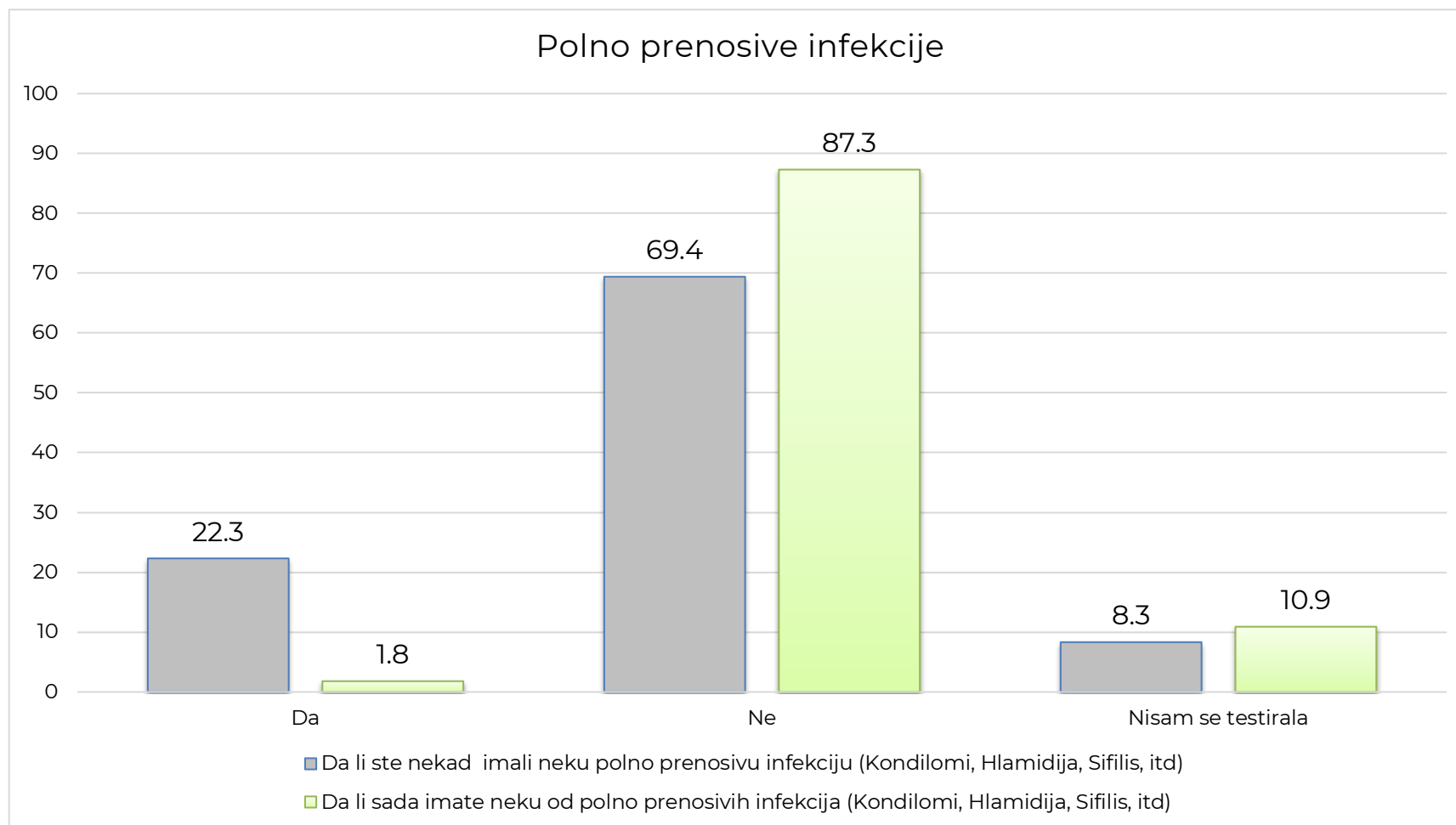
Sasvim očekivano, broj partnera raste sa rastom godina ispitanica. Da su imale "Više od 15" partnera navelo je 9,7% u najstarijoj grupi žena; 8,3% iz grupe od 31 do 40 godina i 3% iz grupe od 21 do 30 godine i *niko* iz grupe od 15 do 20 godina. Dosta su promiskuitetnije devojke i žene iz regiona Beograda u odnosu na druge regione. Odgovor "Više od 15" je dalo 12% devojaka i žena iz Beograda, u odnosu na 6% u Vojvodini, 4,5% u Istočnoj i Južnoj Srbiji i 1,5% u Zapadnoj i Centralnoj Srbiji. Žene iz urbanih područja su odgovor "Više od 15" navele u 7,4% slučajeva, a u ruralnim područjima u 4,8% slučajeva. Žene sa visokim obrazovanjem imale su više partnera nego žene sa srednjim obrazovanjem. Kombinovani odgovori od 6 partnera i više (6 do 10, 11 do 15 i više od 15) ukupno je kod žena sa srednjim obrazovanjem zastupljen sa 31,5%, a kod žena sa visokim obrazovanjem sa 47,1%. Zanimljivo je i da sa rastom zarade raste i broj partnera, pa je odgovor "Više od 15" dalo 1,4% žena sa minimalnom zaradom, a 10,7% žena sa zaradom višom od 130.000 RSD.

Najveći procenat žena od kontraceptivnih sredstava koristi kondome.

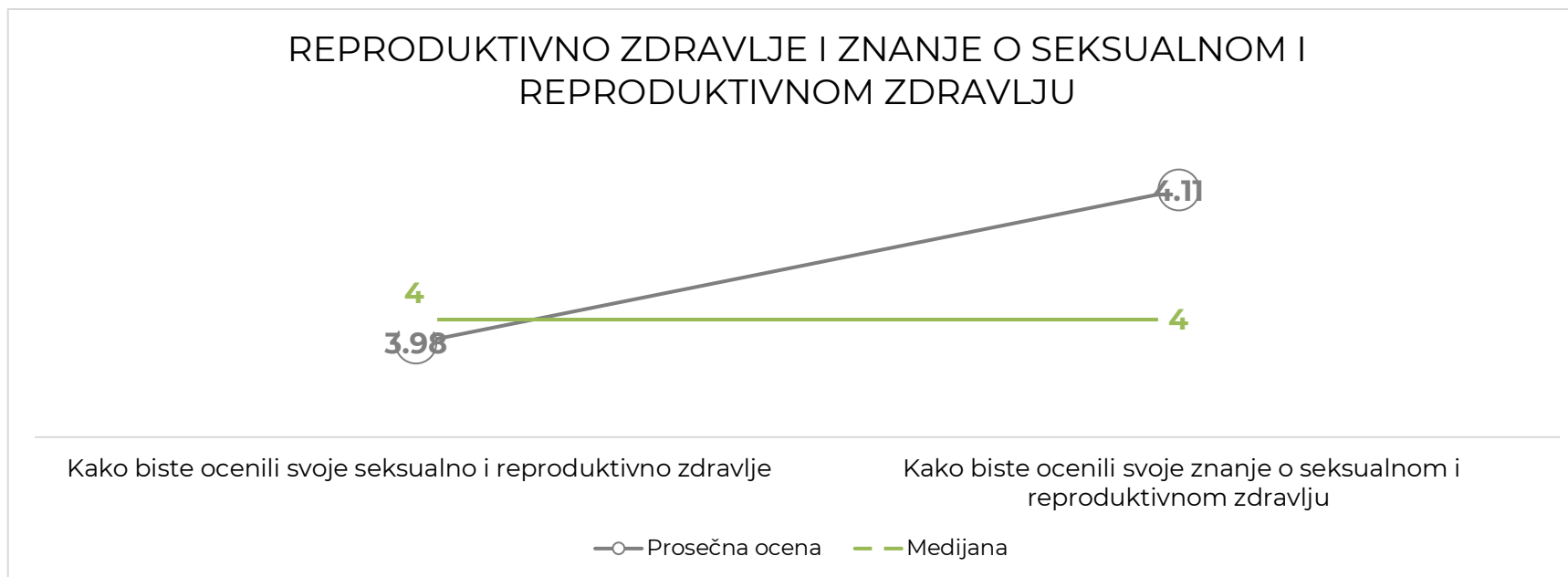
Kondomi se manje koriste kako rastu godine ispitanica, ali zastupljenost korišćenja kondoma u dve najmlađe grupe je 53,8% i 49,8%. Anti-bebi pilule se koriste najviše u grupaciji od 21 do 30 godine (14,7%), a zastupljenost korišćenja hitnih pilula (za dan posle) je ubedljivo najzastupljenije u najmlađoj starosnoj grupaciji sa 19,8%, a sledi grupa od 21 do 30 godina sa 8,9%. Neudate žene više koriste sva kontraceptivna sredstva (49,1% kondomi, 12,1% anti-bebi pilule i 10,2% hitne pilule) u odnosu na udete žene (29,9% kondomi, 7,1% anti-bebi pilule i 2,8% hitne pilule). Slično je i u odnosu da li ispitanice imaju ili nemaju decu. Žene bez dece više koriste sva kontraceptivna sredstva (45,6% kondomi, 13,1% anti-bebi pilule i 8,5% hitne pilule) u odnosu na žene sa decom (31,7% kondomi, 4,7% anti-bebi pilule i 3,6% hitne pilule).

Najveći procenti devojaka i žena nisu imale niti sada imaju neku od polno prenosivih infekcija.

Sa rastom godina raste i odgovor "Da" na pitanje da li su ispitanice imale polno prenosive infekcije i kod najstarije grupe on iznosi 29,2%. Nešto viši odgovor "Da" je kod ispitanica iz regiona Beograda (28,4%) u odnosu na preostala tri regiona.

Devojke i žene dosta visoko ocenjuju svoje seksualno i reproduktivno zdravlje i svoje znanje o seksualnom i reproduktivnom zdravlju.

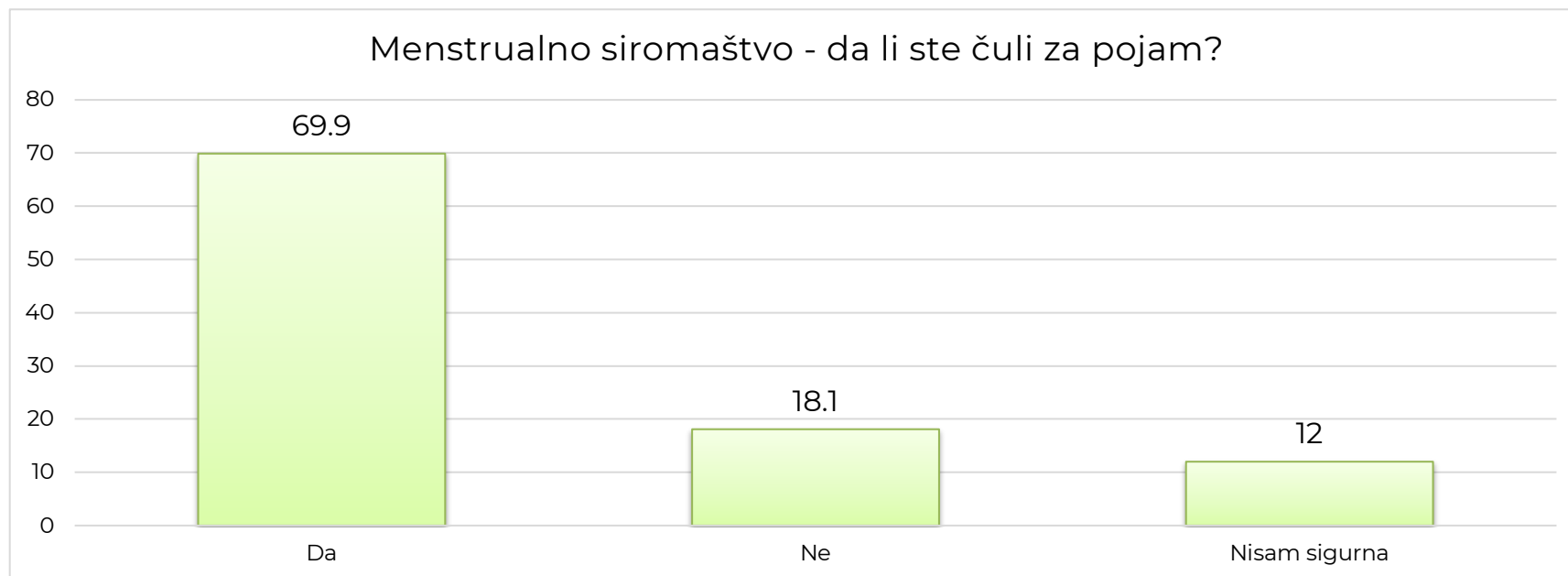

Nešto nižom prosečnom ocenom svoje zdravlje ocenjuju žene iz najstarije grupe (3,91), dok sa rastom godina raste percepcija o znanju o seksualnom i reproduktivnom zdravlju - kod najmlađe grupe prosečna ocena je 3,66 dok je kod najstarije grupe ono 4,30. Žene iz urbanih naselja više ocenjuju i zdravlje i znanje (4,03 i 4,15) u odnosu na žene iz ruralnih naselja (3,89 i 4,04). Žene sa višim zaradama bolje ocenjuju i zdravlje i znanje od žena sa nižim zaradama. Žene sa minimalnom zaradom ocenjuju svoje zdravlje sa 3,73, a znanje sa 3,94 dok žene sa zaradom preko 130.000 RSD svoje zdravlje ocenjuju sa 4,11, a znanje sa 4,37. Takođe, udate i žene sa decom više prosečno ocenjuju i svoje zdravlje i znanje od žena koje su neudate i bez dece. Kod udatih žena, zdravlje procenjuju sa 4,04 u odnosu na 3,94 kod neudatih, a znanje sa 4,24 u odnosu na 3,95 kod neudatih. Žene koje imaju decu svoje zdravlje ocenjuju sa 4,07, a žene bez dece sa 3,91, a znanje sa 4,22 u odnosu na 4,01 kod žena bez dece.

MENSTRUALNO SIROMAŠTVO

Više od 2/3 devojaka i žena je čulo za pojam menstrualnog siromaštva.

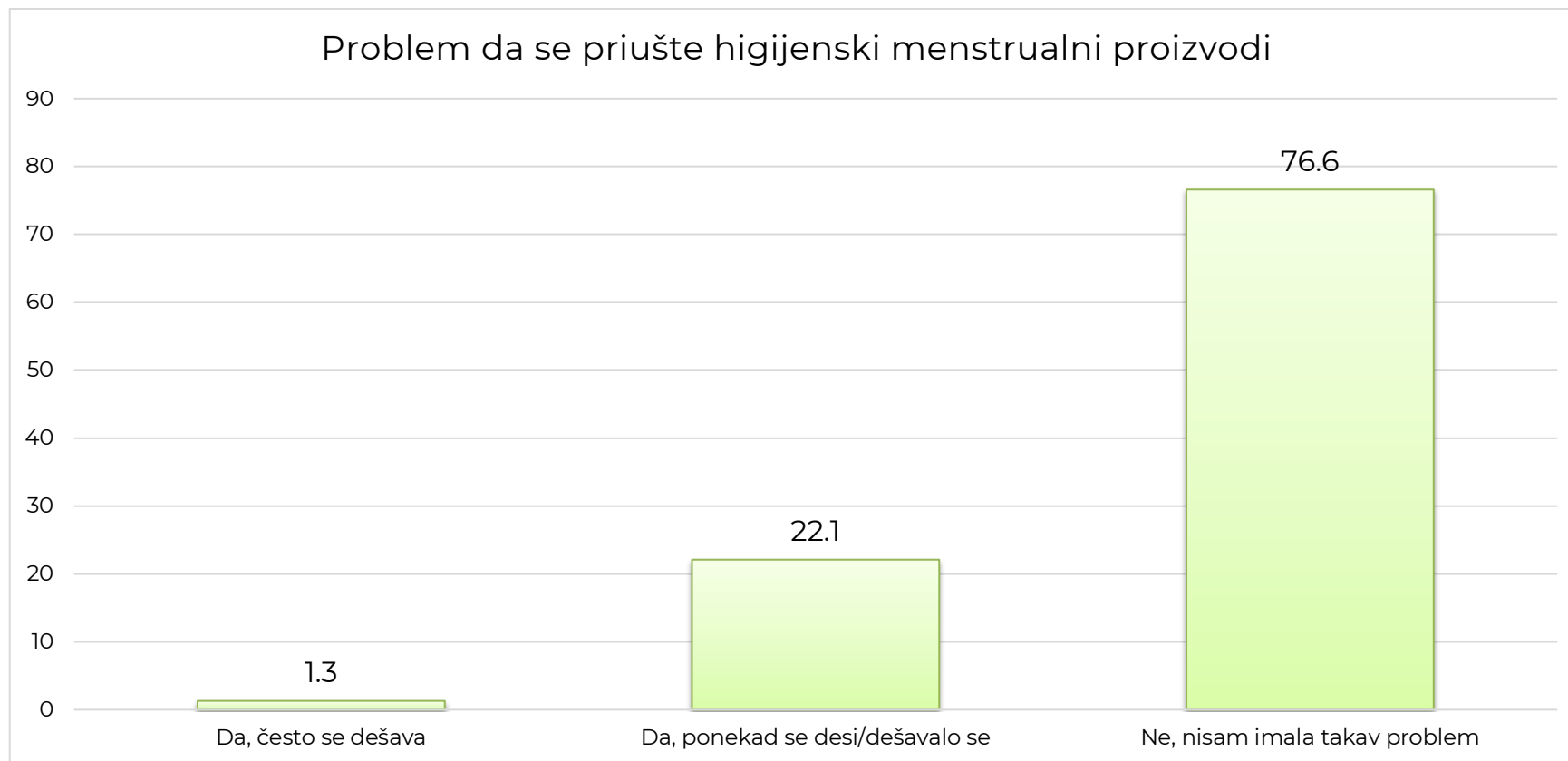
Najmanji procenat žena koji je čuo za pojam dolazi iz najstarije kategorije žena od 41 do 50 godina (60,8%). Devojke i žene iz regiona Beograda i Vojvodine su više upućene od ispitanica iz preostala dva regiona. Žene u urbanim naseljima su više upućene u menstrualno siromaštvo (72,5%) od žena iz ruralnih naselja (65,4%). Sa rastom zarade, raste i poznavanje pojma menstrualnog siromaštva. Žene sa minimalnom zaradom su odgovor "Da" dale u 64,8% slučajeva, a žene sa zaradom preko 130.000 RSD u 75,9% slučajeva. Zanimljivo je da neudate žene i žene bez dece češće daju odgovor "Da". Neudate su odgovor "Da" dale u 73,4%, a udate u 68,5% slučajeva, dok su žene sa decom odgovor "Da" dale u 65,5% slučajeva, a žene bez dece u 73,6% slučajeva.

Devojke i žene smatraju da su higijenski menstrualni proizvodi izuzetno skupi u odnosu na životni standard u Srbiji. Na skali od 1 - Uopšte nisu skupi do 5 - Preskupi su, prosečna ocena odgovora je 4,33.

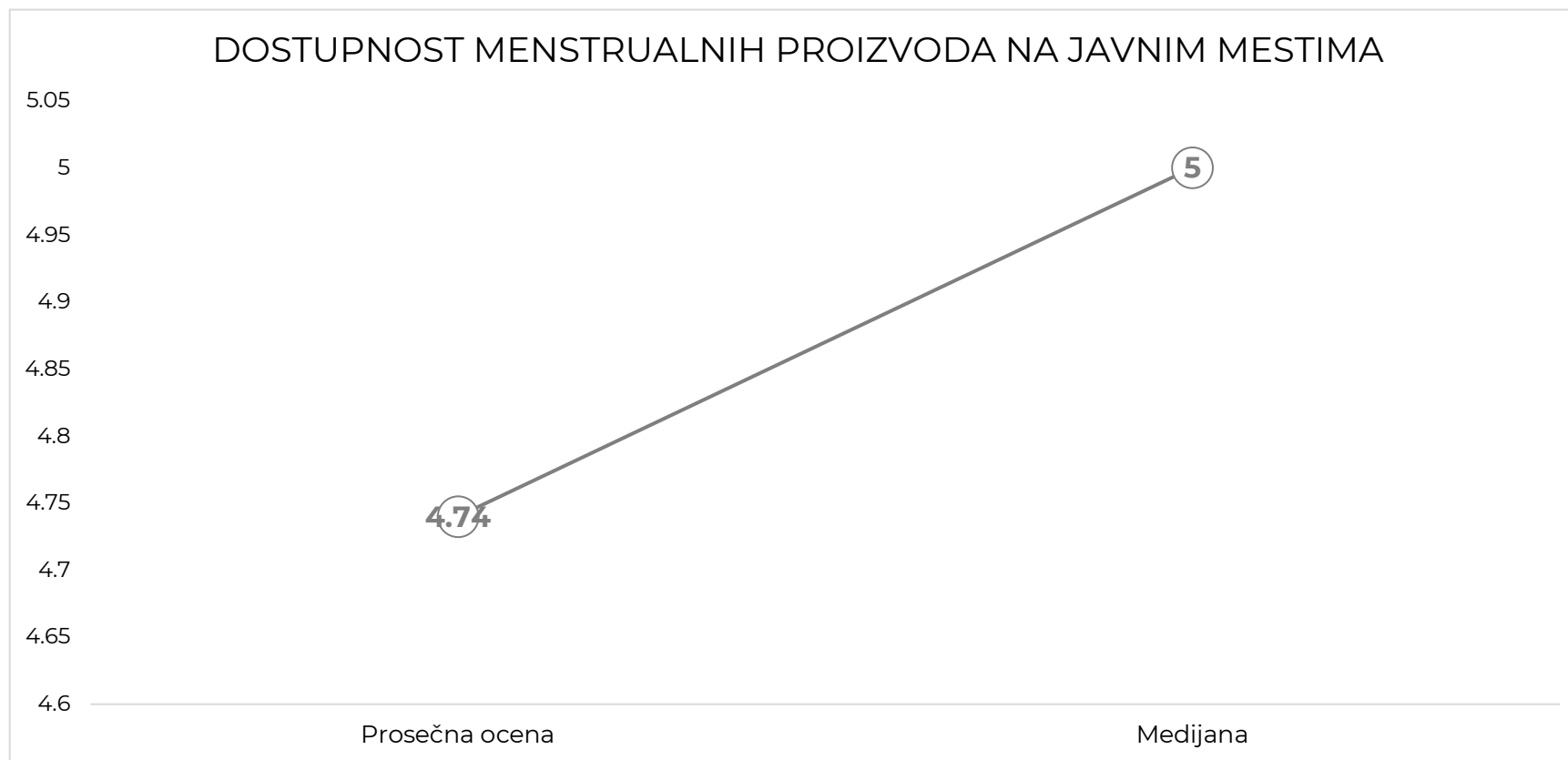
Sa rastom godina pada niža prosečna ocena odgovora. U najmlađoj grupi prosečna ocena je 4,51, a u najstarijoj je 4,16 (uz medijanu 4, u svim ostalim slučajevima i ukupno je medijana 5). Dodatno, iznenađujuće je da je najviša prosečna ocena da su proizvodi preskupi u regionu Beograda sa 4,46. Takođe, postoje razlike u odnosu na udate i neudate žene (prosečne ocene 4,16 i 4,51) i kod žena sa decom i bez dece (4,16 i 4,48).

Najveći broj žena nema problem da sebi i članicama porodice priušti higijenske menstrualne proizvode, ali svakako zabrinjava procenat onih koji se ređe ili češće nalaze u takvim situacijama.

Nešto veći procenat žena koje su odgovori da se često ili ponekad dešava je u regionu Istočne i Južne Srbije (kombinovani odgovori - 26,9%). U skladu sa očekivanjem, ove probleme češće imaju žene sa nižim zaradama. Kod žena sa minimalnom zaradom kombinovani odgovori da se često ili ponekad dešava su zastupljeni sa 39,4%, a od minimalne zarade do zarade od 80.000 RSD zastupljeni su sa 24%.

Devojke i žene u potpunosti podržavaju da higijenski menstrualni proizvodi treba da budu besplatni i dostupni u obrazovnim institucijama, na radnom mestu i u drugim javnim prostorima. Na skali od 1 - To je ipak lična stvar, ne podržavam do 5 - Apsolutno podržavam - prosečna ocena je 4,74.

Sa rastom godina opada prosečna ocena odgovora pa od 4,84 u najmlađoj grupi pada na 4,60 u najstarijoj. Nešto višu prosečnu ocenu daju i neudate žene (4,82) u odnosu na udate (4,68), kao i žene koje nemaju decu (4,81) u odnosu na one koje imaju (4,65).